

HARUN YAHYA CEP KITAPLARI SERISI .33.

KURAN AHLAKI

HARUN YAHYA

Kuran ahlakının yaşanmadığı toplumlarda son derece çarpık bir ahlak anlayışı vardır. İnsanın ruhundaki bencil tutku ve hırsların bir ürünü olan bu ahlak anlayışı, insanları kibirli, bencil, alaycı, küstah, acımasız, kaba ve zalim olmaya yöneltir. Herkes, kendi yükselişini sağlamak için diğer insanları ezmek gerektiğine inanır ve bunu her fırsatta uygular.

Oysa Allah, yarattığı insana böyle bir ahlakı yaşamasını tavsiye etmemiştir. Aksine Kuran'da insanlara asil, mütevazı, güvenilir, şefkatli, fedakar, olgun ve içli olmaları emredilir. Müslümanın görevi, kuşkusuz Allah'ın vahyettiği bu üstün ahlakı en ince ayrıntısına kadar uygulamaktır. Bu ilahi ahlakı terk etmiş ve üstte sözünü ettiğimiz çarpık ahlak anlayışını benimsemiş olan sapkın ve ilkel kültürün nüfuz edici etkisinden tam anlamıyla kurtulmak için, son derece hassas ve dikkatli olmak gerekir. Bu nedenle kişi kendini sürekli tartmalı, cahiliye ahlakından tam anlamıyla uzaklaşıp Kuran ahlakını uygulamak için büyük bir dikkat göstermelidir.

Okuyacağınız bu kitap, bu çabasında iman edenlere destek olmak ve unutulmaması gereken temel Kurani konuların akılda tutulmasına yardımcı olmak amacıyla hazırlanmıştır.

بسم الله الرحمن الرحيم

Bu kitap Harun Yahya'nın konuyla ilgili olarak daha önce kaleme aldığı eserlerinden önemli bölümlerin derlenmesi ile oluşturulmuştur. Amaç, okuyucuların Harun Yahya serisinin tamamını okuyabilmesidir.

Cep Kitapları Serisi hazırlanırken, Türk halkının içinde bulunduğu ekonomik durum göz önüne alınmış, bu duruma uygun fiyatlarla okuyucuya hizmet etmek amaçlanmıştır. Bu seri hazırlanırken kendisinden alıntılar yapılan kitapların orijinallerine, Harun Yahya'nın eserlerini satan tüm kitapçılardan veya www.harunyahya.org internet sitesinden ulaşabilirsiniz.

OKUYUCUYA

- Yazarın eserlerinde evrim teorisinin çöküşüne özel bir yer ayrılmasının nedeni, bu teorinin her türlü din aleyhtarı felsefenin temelini oluşturmasıdır. Yaratılışı ve dolayısıyla Allah'ın varlığını inkar eden Darwinizm, 140 yıldır pek çok insanın imanını kaybetmesine ya da kuşkuya düşmesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu teorinin bir aldatmaca olduğunu gözler önüne sermek çok önemli bir imani görevdir. Bu önemli hizmetin tüm insanlarımızı ulaştırılabilmesi ise zorunludur.
- Belirtilmesi gereken bir diğer husus, bu kitapların içeriği ile ilgilidir. Yazarın tüm kitaplarında imani konular, Kuran ayetleri doğrultusunda anlatılmakta, insanlar Allah'ın ayetlerini öğrenmeye ve yaşamaya davet edilmektedir. Allah'ın ayetleri ile ilgili tüm konular, okuyanın aklında hiçbir şüphe veya soru işareti bırakmayacak şekilde açıklanmaktadır. Bu anlatım sırasında kullanılan samimi, sade ve akıcı üslup ise kitapların yediden yetmişe herkes tarafından rahatça anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu etkili ve yalın anlatım sayesinde, kitaplar "bir solukta okunan kitaplar" deyimine tam olarak uymaktadır. Dini reddetme konusunda kesin bir tavır sergileyen insanlar dahi, bu kitaplarda anlatılan gerçeklerden etkilenmekte ve anlatılanların doğruluğunu inkar edememektedirler.
- Bu kitap ve yazarın diğer eserleri, okuyucular tarafından bizzat okunabileceği gibi, karşılıklı bir sohbet ortamı şeklinde de okunabilir. Bu kitaplardan istifade etmek isteyen bir grup okuyucunun kitapları birarada okumaları, konuyla ilgili kendi tefekkür ve tecrübelerini de birbirlerine aktarmaları açısından yararlı olacaktır.
- Bunun yanında, sadece Allah rızası için yazılmış olan bu kitapların tanınmasına ve okunmasına katkıda bulunmak da büyük bir hizmet olacaktır. Çünkü yazarın tüm kitaplarında ispat ve ikna edici yön son derece güçlüdür. Bu sebeple dini anlatmak isteyenler için en etkili yöntem, bu kitapların diğer insanlar tarafından da okunmasının teşvik edilmesidir.
- Kitapların arkasına yazarın diğer eserlerinin tanıtımlarının eklenmesinin ise önemli sebepleri vardır. Bu sayede kitabı eline alan kişi, yukarıda söz ettiğimiz özellikleri taşıyan ve okumaktan hoşlandığını umduğumuz bu kitapla aynı vasıflara sahip daha birçok eser olduğunu görecektir. İmani ve siyasi konularda yararlanabileceği zengin bir kaynak birikiminin bulunduğu-na şahit olacaktır.
- Bu eserlerde, diğer bazı eserlerde görülen, yazarın şahsi kanaatlerine, şüpheli kaynaklara dayalı izahlara, mukaddesata karşı gereken adaba ve saygıya dikkat etmeyen üsluplara, burkuntu veren ümitsiz, şüpheli ve ye'se sürükleyen anlatımlara rastlayamazsınız.

HARUN YAHYA CEP KİTAPLARI SERİSİ .33.

KURAN AHLAKI

HARUN YAHYA

Ağustos, 2002

YAZAR HAKKINDA

Harun Yahya müstear ismini kullanan yazar, 1956 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Daha sonra İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ve İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğrenim gördü. 1980'li yıllardan bu yana, imani, bilimsel ve siyasi konularda pek çok eser hazırladı. Bunların yanı sıra, yazarın evrimcilerin sahtekarlıklarını, iddialarının geçersizliğini ve Darwinizm'in kanlı ideolojilerle olan karanlık bağlantılarını ortaya koyan çok önemli eserleri bulunmaktadır.

Yazarın müstear ismi, inkarcı düşünceye karşı mücadele eden iki peygamberin hatıralarına hürmeten, isimlerini yad etmek için Harun ve Yahya isimlerinden oluşturulmuştur. Yazar tarafından kitapların kapığında Resulullah'ın mührünün kullanılmış olmasının sembolik anlamı ise, kitapların içeriği ile ilgilidir. Bu mühür, Kuran-ı Kerim'in Allah'ın son kitabı ve son sözü, Peygamberimiz (sav)'in de hatem-ül enbiya olmasını remzetmektedir. Yazar da, yayınladığı tüm çalışmalarında, Kuran'ı ve Resulullah'ın sünnetini kendine rehber edinmiştir. Bu suretle, inkarcı düşünce sistemlerinin tüm temel iddialarını tek tek çürütmeyi ve dine karşı yöneltilen itirazları tam olarak susturacak "son söz"ü söylemeyi hedeflemektedir. Çok büyük bir hikmet ve kemal sahibi olan Resulullah'ın mührü, bu son söz söyleme niyetinin bir duası olarak kullanılmıştır.

Yazarın tüm çalışmalarındaki ortak hedef, Kuran'ın tebliğini dünyaya ulaştırmak, böylelikle insanları Allah'ın varlığı, birliği ve ahiret gibi temel imani konular üzerinde düşünmeye sevk etmek ve inkarcı sistemlerin çürük temellerini ve sapkın uygulamalarını gözler önüne sermektir.

Nitekim Harun Yahya'nın eserleri Hindistan'dan Amerika'ya, İngiltere'den Endonezya'ya, Polonya'dan Bosna Hersek'e, İspanya'dan Brezilya'ya, Malezya'dan İtalya'ya, Fransa'dan Bulgaristan'a ve Rusya'ya kadar dünyanın daha pek çok ülkesinde beğeniyle okunmaktadır. İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Urduca, Arapça, Arnavutça, Rusça, Boşnakça, Uygurca, Endonezyaca, Malayca, Bengoli, Sırpça, Bulgarca, Çince gibi pek çok dile çevrilen eserler, yurt dışında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından takip edilmektedir.

Dünyanın dört bir yanında olağanüstü takdir toplayan bu eserler pek çok insanın iman etmesine, pek çoğunun da imanında derinleşmesine vesile olmaktadır. Kitapları okuyan, inceleyen her kişi, bu eserlerdeki hikmetli, özlü, kolay anlaşılır ve samimi üslubun, akılcı ve ilmi

yaklaşımın farkına varmaktadır. Bu eserler süratli etki etme, kesin netice verme, itiraz edilemezlik, çürütülemezlik özellikleri taşımaktadır. Bu eserleri okuyan ve üzerinde ciddi biçimde düşünen insanların, artık materyalist felsefeyi, ateizmi ve diğer sapkın görüş ve felsefelerin hiçbirini samimi olarak savunabilmeleri mümkün değildir. Bundan sonra savunsalar da ancak duygusal bir inatla savunacaklardır, çünkü fikri dayanakları çürütülmüştür. Çağımızdaki tüm inkarcı akımlar, Harun Yahya külliyatı karşısında fikren mağlup olmuşlardır.

Kuşkusuz bu özellikler, Kuran'ın hikmet ve anlatım çarpıcılığından kaynaklanmaktadır. Yazarın kendisi bu eserlerden dolayı bir övünme içinde değildir, yalnızca Allah'ın hidayetine vesile olmaya niyet etmiştir. Ayrıca bu eserlerin basımında ve yayınlanmasında herhangi bir maddi kazanç hedeflenmemektedir.

Bu gerçekler göz önünde bulundurulduğunda, insanların görmediklerini görmelerini sağlayan, hidayetlerine vesile olan bu eserlerin okunmasını teşvik etmenin de, çok önemli bir hizmet olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu değerli eserleri tanıtmak yerine, insanların zihinlerini bulandıran, fikri karmaşa meydana getiren, kuşku ve tereddütleri dağıtmada, imanı kurtarmada güçlü ve keskin bir etkisi olmadığı genel tecrübe ile sabit olan kitapları yaymak ise, emek ve zaman kaybına neden olacaktır. İmanı kurtarma amacından ziyade, yazarının edebi gücünü vurgulamaya yönelik eserlerde bu etkinin elde edilemeyeceği açıktır. Bu konuda kuşkusu olanlar varsa, Harun Yahya'nın eserlerinin tek amacının dinsizliği çürütmek ve Kuran ahlakını yaymak olduğunu, bu hizmetteki etki, başarı ve samimiyetin açıkça görüldüğünü okuyucuların genel kanaatinden anlayabilirler.

Bilinmelidir ki, dünya üzerindeki zulüm ve karmaşaların, Müslümanların çektikleri eziyetlerin temel sebebi dinsizliğin fikri hakimiyetidir. Bunlardan kurtulmanın yolu ise, dinsizliğin fikren mağlup edilmesidir, iman hakikatlerinin ortaya konması ve Kuran ahlakının, insanların kavrayıp yaşayabilecekleri şekilde anlatılmasıdır. Dünyanın günden güne daha fazla içine çekilmek istendiği zulüm, fesat ve kargaşa ortamı dikkate alındığında bu hizmetin elden geldiğince hızlı ve etkili bir biçimde yapılması gerektiği açıktır. Aksi halde çok geç kalınabilir.

Bu önemli hizmette öncü rolü üstlenmiş olan Harun Yahya külliyatı, Allah'ın izniyle, 21. yüzyılda dünya insanlarını Kuran'da tarif edilen huzur ve barışa, doğruluk ve adalete, güzellik ve mutluluğa taşımaya bir vesile olacaktır.

Bu kitapta kullanılan ayetler, Ali Bulaç'ın hazırladığı
"Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı" isimli mealden alınmıştır.

ARAŞTIRMA YAYINCILIK

Prof. Kazım İsmail Gürkan Cad.
Hamam Sok. No:2 K.6 Cağaloğlu/İstanbul
Tel: 0212 511 72 30

Baskı: Nesil Matbaacılık

www.harunyahya.org - www.harunyahya.net

*"Yüzlerinizi doğuya ve batıya
çevirmeniz iyilik değildir. Ama iyilik,
Allah'a, ahiret gününe, meleklerle,
Kitaba ve peygamberlere iman eden;
mala olan sevgisine rağmen,
onu yakınlarla, yetimlere, yoksullara,
yolda kalmışa, isteyip-dilenene ve
kölelere (özgürlükleri için) veren;
namazı dosdoğru kılan, zekatı veren
ve ahidleştiklerinde ahidlerine vefa
gösterenler ile zorda, hastalıkta ve
savaşın kızıştığı zamanlarda
sabredenler(in tutum ve davranışlarıdır).
İşte bunlar, doğru olanlardır
ve muttaki olanlar da bunlardır."
(Bakara Suresi, 177)*

İÇİNDEKİLER

Giriş	10
Allah'ı Hakkıyla Takdir Etmek	11
Gücünün Yettiği Kadar Allah'tan Korkmak	13
Kader	14
Tevekkül	16
Tefekkür	18
Dikkatli Olmak	21
Her İşte Bir Hayır Olması	23
Yanıbaşımızdaki Ölüm	25
Şeytanın Hiç Durmayan Faaliyeti	27
Daima Kötülüğü Emreden Nefis	29
Seçilmişlik	32
Dua ve Şekli	34
Bağışlanma ve Tevbe	36
Ölene Dek Sabır	38
Allah'ın Müminlere Desteği	40
Ümitsizliğe ve Şeytanın Olumsuz Telkinine	
Fırsat Vermemek	43
Her Olayın Kurani Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi	45
Kalpteki Niyeti Allah'ın Bilmesi	48
Dünya Hayatının Geçiciliği	51
Mülkün Gerçek Sahibi	54
Şükür	57

Her An Devam Eden İmtihan	60
Allah Kimseye Kaldıramayacağı Yükü Vermez	63
İnkarcılara Sevgi Duymama	64
Hiçbir Şeyi Allah'tan ve Elçisinden Üstün Görmemek	66
Gevşememe, Üzülmeme, Hüzne Kapılmama	69
Namazda Huşu	71
Allah'ı Çokça Zikretmek	73
Bir Toplulukla Karşılaştığında Allah'ı Çokça Zikretmek	74
Ayetleri ve Hikmeti Akılda Tutmak	75
Boş ve Yararsız Şeylerden Yüz Çevirmek	76
İtidalli Olmak	77
İnsanın Melek Şahitleri	78
Verilen Borcun Yazılması	79
Yapmayacağı Şeyi Söylememek	80
Kardeşlik ve Beraberlik	81
Tartışmamak ve Çekişmemek	87
Cahillerden Yüz Çevirmek	89
Alaycı Tavır Göstermemek	91
Müminleri Hoşlanmadıkları Lakapla Çağırılmamak . .	93
Emaneti Ehline Vermek ve Emanet Ehli Olmak . . .	94
Kararlılık	95

GİRİŞ

Kuran ahlakının yaşanmadığı toplumlarda son derece çarpık bir ahlak anlayışı vardır. İnsanın ruhundaki bencil tutku ve hırsların bir ürünü olan bu ahlak anlayışı, insanları kibirli, bencil, alaycı, küstah, acımasız, kaba ve zalim olmaya yöneltir. Herkes, kendi yükselişini sağlamak için diğer insanları ezmek gerektiğine inanır ve bunu her fırsatta uygular.

Oysa Allah, yarattığı insana böyle bir ahlakı yaşamamasını tavsiye etmemiştir. Aksine Kuran'da insanlara asil, mütevazı, güvenilir, şefkatli, fedakar, olgun ve içli olmaları emredilir. Allah'ın Hak Kitabında bir insanın ahlakındaki inceliklere dikkat çekilerek şu emir verilir:

İnsanlara yanağını çevirip (büyüklenme) ve böbürlenmiş olarak yeryüzünde yürüme. Çünkü Allah, büyüklük taslayıp böbürleneni sevmez. (Lokman Suresi, 18)

Müslümanın görevi, kuşkusuz Allah'ın vahyettiği bu üstün ahlakı en ince ayrıntısına kadar uygulamaktır. Bu ilahi ahlakı terk etmiş ve üstte sözünü ettiğimiz çarpık ahlak anlayışını benimsemiş olan sapkın ve ilkel kültürün nüfuz edici etkisinden tam anlamıyla kurtulmak için, son derece hassas ve dikkatli olmak gerekir. Bu nedenle kişi kendini sürekli tartmalı, cahiliye ahlakından tam anlamıyla uzaklaşıp Kuran ahlakını uygulamak için büyük bir dikkat göstermelidir.

Okumakta olduğunuz kitap, bu çabasında iman edenlere destek olmak ve unutulmaması gereken temel Kurani konuların akılda tutulmasına yardımcı olmak amacıyla hazırlanmıştır.

ALLAH'I HAKKIYLA TAKDİR ETMEK

Kuran ayetlerinde, Allah'ın sıfatlarının bir kısmı şu şekilde haber verilmektedir:

Allah... O'ndan başka ilah yoktur. Diridir, kâimdir. O'nu uyuklama ve uyku tutmaz. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. İzni olmaksızın O'nun katında şefaatte bulunacak kimdir? O, önderindekini ve arkalarındakini bilir. Dilediği kadarının dışında, O'nun ilminden hiçbir şeyi kavrayıp-kuşatamazlar. O'nun kürsüsü, bütün gökleri ve yeri kaplayıp-kuşatmıştır. Onların korunması O'na güç gelmez. O, pek yücedir, pek büyüktür. (Bakara Suresi, 255)

Allah, yedi göğü ve yerden de onların benzerini yarattı. Emir, bunların arasında durmadan iner; sizin gerçekten Allah'ın herşeye güç yetirdiğini ve gerçekten Allah'ın ilmiyle herşeyi kuşattığını bilmeniz, öğrenmeniz için. (Talak Suresi, 12)

Ancak insanların çoğu Allah'ın bu sıfatlarını bilmez, Rabbimizi gereği gibi tanımazlar. Cahiliye insanların, Allah inancı, kendi kafalarında ürettikleri bazı hurafelere göredir. Bu nedenle de, Allah'ın sonsuz gücünü ve azametini kavrayamazlar. Kuran'da, bu kişiler, **“Onlar, Allah'ın kadrini hakkıyla takdir edemediler. Şüphesiz Allah, güç sahibidir, azizdir.”** (Hac Suresi, 74) ayetiyle tarif edilir.

Allah'ın gücünü hakkıyla takdir etmek, imanın en önemli şartlarından. Mümin, içinde yaşadığı cahiliye

toplumundaki çarpık Allah inancından kopar ve cahiliye toplumunun tüm sapkın inanışlarını reddeder.

Mümin Allah'a Kuran'da tarif edilen vasıflarıyla inanır. Allah'ın yeryüzünde, göklerde ve kendi nefsinde yarattığı delilleri, ayetleri, iman hakikatlerini inceleyerek, Allah'ın sanatını, gücünü iyice görerek, Rabbimizi tanır, O'nun kadrini hakkıyla takdir eder.

Ancak Allah'a iman ettiğini söyleyen bir kişi, kalbini Allah'ın zikrinden ve aklını O'nu düşünmekten uzak tutarsa, bu durumda cahiliyenin sapkın Allah inancına doğru bir kayış başlar. Ve eğer kendini toparlayıp Allah inancını Kuran'a göre belirlemezse, bazı imtihan durumlarında cahiliyeye kayma tehlikesiyle yüz yüze kalabilir. Allah, bu duruma, savaş sırasında zayıflık gösteren Müslümanlardan bahseden ayetlerde dikkat çeker. Ayetlerde bildirildiğine göre, bu kimseler, **“Canları derdine düşerek; Allah'a karşı haksız yere cahiliye zannıyla zanlara kapılmış”**lardır. (Al-i İmran Suresi, 154)

Mümin böyle bir duruma düşmemek için, cahiliyedeki yanlış inançların bıraktığı izleri tümüyle kalbinden silmeli ve Kuran'da tarif edildiği şekilde, Allah'ı hakkıyla takdir ederek bu gerçek imanı kalbine sindirmelidir.

**Onlar, Allah'ın kadrini
hakkıyla takdir
edemediler.**

**Şüphesiz Allah, güç
sahibidir, azizdir.
(Hac Suresi, 74)**

GÜCÜNÜN YETTİĞİ KADAR ALLAH'TAN KORKMAK

İnsan ne kadar Allah'tan korkarsa, O'nun katında o denli üstün olur. Allah korkusunda bir sınır yoktur, her insan bunu Allah'tan dileyerek artırabilir. Bu konuda Kur'an'da resuller örnek olarak verilmiştir. Bu sayede müminler kendilerini onlarla kıyaslayıp, Allah korkularını daha da artırebileceklerini anlayabilirler.

Allah müminlerden olabilecek en yüksek derecede Kendisinden korkmalarını istemektedir. Ayetlerde, bu konuda şu hüküm verilir:

Öyleyse güç yetirebildiğiniz kadar Allah'tan korkup-sakinin, dinleyin ve itaat edin. Kendi nefsinize hayır (en büyük yarar) olmak üzere infakta bulunun. Kim nefsinin bencil-tutkularından (ya da cimri tutumundan) korunursa; işte onlar, felah (kurtuluş) bulanlardır. (Teğabün Suresi, 16)

Ey iman edenler, Allah'tan nasıl korkup-sakinmak gerekiyorsa öylece korkup-sakinin ve siz, ancak Müslüman olmaktan başka (bir din ve tutum üzerinde) ölmeyin.

(Al-i İmran Suresi, 102)

KADER

Dünyada ve hatta tüm kainatta herşey bir amaç üzere gerçekleşir. Kuran'da bildirildiğine göre, Allah **“...Her işi evirip düzenler...”** (Rad Suresi, 2). Bir başka ayette bildirildiğine göre ise, **“... O bilmeksizin bir yaprak dahi düşmez”.** (Enam Suresi, 59)

Meydana gelen bütün olayları yaratan, idare eden, bu olayların başlarının ve sonlarının nasıl olacağını tayin eden Allah'tır. Kainattaki bütün yıldızların ve dünyanın her hareketini, yeryüzündeki bütün canlıların her halini, insanın nasıl yaşayacağını, ne konuşacağını, ne ile karşılaşacağını belirleyen Allah'tır. Allah Kuran'da, **“Hiç şüphesiz, Biz herşeyi kader ile yarattık”** (Kamer Suresi, 49) hükmünü verir.

Bir başka ayette ise şöyle buyrulmaktadır:

Yeryüzünde olan ve sizin nefislerinizde meydana gelen herhangi bir musibet yoktur ki, Biz onu yaratmadan önce, bir kitapta (yazılı) olmasın. Şüphesiz bu, Allah'a göre pek kolaydır. (Hadid Suresi, 22)

Mümin bu sırrın bilincinde olarak yaşamalı, inkarcıların içinde buldukları “cehalet” boyutuna asla inmemelidir. Eğer yaşamın “kaderi takip etmek” olduğunu anlarsa, karşısına çıkan hiçbir olay onu üzmez ya da korkutmaz. Sığındığı mağaranın kapısına kendilerini öldürmek için gelen müşriklere rağmen, yanındaki arkadaşına **“Hüzne kapılma, elbette Allah bizimle beraberdir”** (Tevbe Suresi, 40) diyen Hz. Muhammed (sav) gibi her an emin ve cesur olur.

*Ey iman edenler, Allah'tan
nasıl korkup-sakinmak
gerekiyorsa öylece korkup-sakinin
ve siz, ancak Müslüman
olmaktan başka (bir din ve
tutum üzerinde) ölmeyin.
(Al-i İmran Suresi, 102)*

TEVEKKÜL

Bütün olayları meydana getiren Allah'tır. Allah'ın yaratmış olduğu olayların hepsinde müminler için mutlaka bir hayır vardır. Tüm olaylar, mutlaka dinin menfaatlerine ve müminlerin ahiretine faydalı olacak şekilde tasarlanmıştır ve herşey bu plana göre işler.

Mümin için tek güvenip dayanılacak dost, Allah'tır. Tek vekil O'dur. Müminin üzerine düşen, olaylar karşısında sadece Allah'ın istediği tepkileri vermek, sebeplere sarılmak, sonucunu ise Allah'tan beklemektir. Ayetlerde, inkarcıların haberdar olmadığı bu büyük sır şöyle ifade edilir:

... Kim Allah'tan korkup-sakinirse, (Allah) ona bir çıkış yolu gösterir; Ve onu hesaba katmadığı bir yönden rızıklandırır. Kim de Allah'a tevekkül ederse, O, ona yeter. Elbette Allah, kendi emrini yerine getirip-gerçekleştirendir. Allah, herşey için bir ölçü kılmıştır. (Talak Suresi, 2-3)

Başka bir ayette de tevekkülün sırrı yine şöyle açıklanır:

De ki: "Allah'ın bizim için yazdıkları dışında, bize kesinlikle hiçbir şey isabet etmez. O bizim mevlamızdır. Ve mü'minler yalnızca Allah'a tevekkül etmelidirler." (Tevbe Suresi, 51)

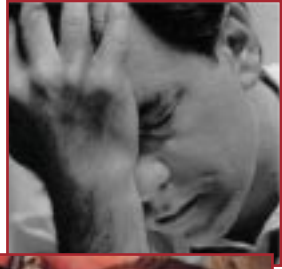
Mümin, inkarcılardan gelecek baskılara karşı şöyle demekle yükümlüdür:

Bize ne oluyor ki, Allah'a tevekkül etmeyelim? Bize doğru olan yolları O göstermiştir. Ve elbette bize yaptığınız işkencelere karşı sabrede-

ceğiz. Tevekkül edenler Allah'a tevekkül etmelidirler. (İbrahim Suresi, 12)

Bir başka ayette ise şöyle buyrulmaktadır:

Eğer Allah size yardım ederse, artık sizi yenilgiye uğratacak yoktur ve eğer sizi 'yapayalnız ve yardımsız' bırakacak olursa, ondan sonra size yardım edecek kimdir? Öyleyse mü'minler, yalnızca Allah'a tevekkül etsinler. (Al-i İmran Suresi, 160)

Din ahlakının yaşanmadığı toplumlarda hüzün, gözyaşı, stres, sıkıntı, öfke ve bunalımlar birbirini izler. Oysa herşey Allah'ın kontrolü altındadır. Bu gerçeğe iman eden insanlar için kötülük diye bir şey yoktur, herşey onlar için hayırla sonuçlanacaktır. İnkâr eden insanlar ise üzüntü duyup, öfkelenedikleri olayların ne kadar anlamsız olduğunu ölüm ile karşı karşıya geldiklerinde anlayacaklardır.

TEFEKKÜR

İnkâr edenler yeryüzünde yaratılmış olan delilleri görmeden geçip giderler. İman eden bir insanın bu kişilerden farkı ise, Allah'ın yarattığı delilleri her an görebilmesidir. Mümin çevresindeki her incelikte Allah'ın kudretini ve sanatını görür, O'nu tesbih eder ve Allah'a yakınlaşmaya yol bulur. Müminlerin bu vasıfları Kuran'da şöyle anlatılır:

Onlar, ayakta iken, otururken, yan yatarken Allah'ı zikrederler ve göklerin ve yerin yaratılışı konusunda düşünürler. (Ve derler ki): “Rabbimiz, Sen bunu boşuna yaratmadın. Sen pek yücesin, bizi ateşin azabından koru.” (Al-i İmran Suresi, 191)

Allah Kuran'ın birçok yerinde “düşünmez misiniz”, “düşünenler için deliller vardır” ifadeleriyle tefekkür etmenin önemini vurgulamaktadır. Ayrıca üzerinde düşünmek için Allah sayısız delil yaratmıştır. Gördüğümüz, farkına vardığımız herşey Allah'ın bir tecellisi ve delilidir. Bu nedenle göklerde, yerde ve bunların aralarında bulunan herşey birer tefekkür vesilesidir. Bir ayette şöyle buyrulur:

Onunla sizin için ekin, zeytin, hurmalıklar, üzümler ve meyvelerin her türlüünden bitirir. Şüphesiz bunda, düşünebilen bir topluluk için ayetler vardır. (Nahl Suresi, 11)

Ayette “tefekkür konusu” olarak gösterilenlerin biri, örneğin hurma ağacı üzerinde biraz düşünelim. Ağaç, bilindiği gibi toprağa atılan bir tohumdan ortaya çıkar.

Tohum küçücük (bir santimetre küp bile etmeyen) bir cisimdir, ama nasıl olur bilinmez, o tohumun içinden kısa süre içinde 4-5 metre uzunluğunda ve yüzlerce kilo ağırlığında dev bir tahta kütlesi oluşur. Tohumun bu dev tahta parçasını yaparken kullanabileceği tek malzeme ise içine gömülü olduğu topraktır.

Peki ama tohum nasıl ağaç üretmeyi bilir? Nasıl olur da etrafındaki toprağın içinde gerekli malzemeleri ayırıştırıp bunları tahta dokusu oluşturmak için kullanmayı "akledebilir"? Ürettiği ağacın nasıl bir şekle ve yapıya sahip olması gerektiğini nasıl tahmin edebilir? Bu son soru özellikle önemlidir. Çünkü tohumdan herhangi bir tahta parçası çıkmamaktadır. Tohum, içinde damarlar bulunan, topraktaki maddeleri özümsemek için gereken köklere sahip ve üst kısmı da dallara ayrılan son derece iyi tasarlanmış bir canlı madde üretmektedir. İnsan bile iyi bir ağaç resmi çizmek gerektiğinde zorlanır; ağacın köklerindeki ve dallarındaki ayrıntıları çizmek zor bir iştir çünkü. Oysa tohum, çizmek şöyle dursun, bu son derece kompleks cismi topraktaki malzemeleri kullanarak sıfırdan üretmektedir.

Bu durumda tohumun son derece akıllı bir varlık olduğu sonucuna varırız. Daha doğrusu, tohumun içinde son derece etkileyici bir akıl vardır. Peki bu akıl bu tohuma nereden, nasıl gelmiştir? Nasıl olur da bir çekirdek, böyle bir akla ve hafızaya sahip olabilir?

Kuşkusuz bunun tek bir cevabı vardır: Allah tohumu ağaç yapabilecek yetenekle yaratmış, bu işlem için gerekli bilgilere sahip olacak şekilde programlamıştır. Toprağa atılan her tohum, Allah'ın ilmi ile kuşatılmıştır, O'nun ilmi ile büyür. Bir ayette bu gerçek şöyle haber verilir:

Gaybın anahtarları O'nun katındadır, O'ndan başka hiç kimse gaybı bilmez. Karada ve denizde olanların tümünü O bilir, O, bilmeksizin bir yaprak dahi düşmez; yerin karanlıklarındaki bir tane, yaş ve kuru dışta olmamak üzere hepsi (ve herşey) apaçık bir kitaptadır. (Enam Suresi, 59)

Tohumu yaratan da, toprağın içine düştüğünde onu yarıp içinden yeni bir bitkiyi çıkaran da Allah'tır. Bu gerçek Enam Suresi'nde şöyle haber verilmektedir:

Taneyi ve çekirdeği yaran şüphesiz Allah'tır. O, diriyi ölüden çıkarır, ölüyü de diriden çıkarır. İşte Allah budur. Öyleyse nasıl oluyor da çevriliyorsunuz? (Enam Suresi, 95)

Tohum, Allah'ın evrende yarattığı sonsuz sayıdaki "tefekkür malzemesi"nden yani "iman hakikati"nden yalnızca birisidir. İnsan, aklını saran kalın gaflet perdesini sıyrır da, "nasıl", "neden" gibi sorular sorarak düşünürse, tüm evrenin Allah'ın varlığının ve gücünün delilleriyle dolu olduğunu rahatlıkla görebilir.

DİKKATLİ OLMAK

Tefekkürün önemli bir parçası da dikkattir. Başta da belirttiğimiz gibi, Allah, tüm evreni ve o evrenin her parçasını Kendi varlığının delillerini göstermek için yaratmıştır. Ancak inkarcılar bu gerçeği kavrayamazlar. Çünkü bu inceliği kavrayacak bir “görme” yeteneğine sahip değildirler. Kuran’da ifade edildiği şekliyle “... gözleri vardır bununla görmezler...”. (Araf Suresi, 179) Gözleriyle gördükleri maddesel evrenin üzerindeki ince perdeyi kaldırıp, arkasındaki büyük gerçeği fark edebilecek bir akla ve kavrayışa sahip değildirler.

Mümin ise, Allah’ın kainatı bir hikmet ile ve bir amaç üzere yarattığını kabul etmekle, bu, gözleri olan ancak görmeyen güruhtan ayrılır. Ancak bu kabul imanın ilk aşamasıdır. İman ve ona paralel olarak akıl geliştikçe, mümin kabul ettiği bu büyük gerçeği karşısına çıkan her ayrıntıda teşhis etmeye başlar.

İmanın söz konusu gelişimi üç aşamaya ayrılır; İlm-el yakin, Ayn-el yakin, Hakk-el yakin.

Bu evreleri açıklamak için kullanılan bir yağmur örneği vardır. Dışarıda yağmurun yağdığını bilmenin üç derecesi bulunur. Birinci derecede yani ilm-el yakinde, bir kişi pencereleri kapalı bir biçimde evinde oturmakta iken dışarıdan gelen birisi, ona yağmurun yağdığını söyler ve o da onun doğruluğuna inanır. İkinci derece, ayn-el yakin, yani gözle kavrama derecesidir: Kişi, pencerenin yanına gider, perdeyi aralar ve yağmurun yağdığını gözleriyle görür. Hakk-el yakinde ise, kapıyı açar ve evden çıkar; artık yağmurun “içinde”dir.

İşte imanın ilm-el yakinden ayn-el yakine, hatta daha da ilerisine gitmesi için yapılması gereken fiili dualardan biri, dikkatli olmaktır.

Nitekim Kuran'da müminler, Allah'ı kavramak için dikkatli olmaya çağrılmaktadırlar. Ayetlerde şöyle buyrulmaktadır:

Dikkatli olun; göklerde ve yerde olanların hepsi Allah'ındır. O, üzerinde bulunduğunuz şeyi elbette bilir. Ve O'na döndürülecekleri gün, yaptıklarını kendilerine haber verecektir. Allah, herşeyi bilendir. (Nur Suresi, 64)

Dikkatli olun; gerçekten onlar, Rablerine kavuşmaktan yana derin bir kuşku içindedirler. Dikkatli olun; gerçekten O, herşeyi sarıp-kuşatan dır. (Fussilet Suresi, 54)

Allah'ın ayetlerini her yerde görebilmek için bu konu üzerinde düşünme ve bunun için zihni eğitmek gerekmektedir. Aksi halde, kendi başına bırakılan bir zihin, kontrolsüz bir biçimde dolaşmaya başlar. Birkaç saniye içinde konudan konuya atlar ve "boş işler"le, gereksiz ayrıntılarla kendini meşgul eder. Bu, bir tür sarhoşluktur. Böyle olunca da, hem etrafında gelişen olayların inceliklerini kavrayamaz, yani tefekkür edemez, hem de bu olaylara müdahale edecek bir iradeye sahip olamaz.

Oysa mümin, Allah'ın izniyle düşüncelerini dilediği gibi yönlendiren, aklını sürekli Allah'ı tanımak, O'nun dine hizmet etmek için kullanan insandır. Bu nedenle iman eden bir insan aklına boş bir düşünce geldiğinde bunu hemen fark eder ve Kuran'da tarif edildiği şekilde zihnini bu baskıdan kurtarır. İşte tüm bu "aklı temiz tutma" çabasının en önemli parçası dikkattir.

HER İŞTE BİR HAYIR OLMASI

Allah herşeyi bir hikmet üzerine yaratır. Bu hikmetlerden biri de, Rabbimizin meydana getirdiği olayların sonucunun müminlere yarar vermesi, dine fayda getirmesidir. nk Allah müminlerle beraberdir ve müminlerin aleyhine yol vermez.

Müminin karşısına çıkan bazı olaylar, örneğin inkarcıların kurduğu bir tuzak, ilk bakıŐta olumsuz, aleyhte bir durum gibi gözükebilir, ama Allah mutlaka bunda da bir hayır yaratmıştır. Bu olayda ne gibi hayırlar olduğunu da hemen veya anda zaman içerisinde müminlere gösterir. Bu yüzden müminlerin de karşılaştıkları her olayda bir hayır olduğunu bilmeleri gerekir.

Kuran kıssalarında bu konuya örnek teşkil eden birçok olay anlatılmaktadır. Hz. Yusuf'un hayatı bunlardan bir tanesidir. Hz. Yusuf küçük bir çocukken kardeşleri tarafından kuyuya atılmıŐ, sonra oradan kurtulmuŐ, ancak bir süre sonra masum olduğu halde, suçlanarak zindana atılmıŐtır. Ancak, Hz. Yusuf tüm bu olayların Allah'ın kontrolünde geliŐtiĐini ve hepsinde mutlaka bir hayır olduğunu hiçbir zaman unutmamıŐtır. Nitekim Allah bir süre sonra tüm bu "felaket"lerin arkasındaki hayrı ona göstermiŐ ve Hz. Yusuf, atıldığı Mısır zindanlarından kurtularak o ülkenin yönetiminde söz sahibi bir kişi olmuştur.

Bindiği gemide "kim denize atılacak" diye kura çekilen ve kura kendisine isabet edip denize atılan, sonra da dev bir balık tarafından yutulanan Hz. Yunus'un durumu da Hz.

Yusuŕ'a benzemektedir. Kuran'da, Hz. Yunus'un Allah'ı "tesbih edenlerden" olduğu için o yerden kurtarıldığı ve sonra da ödüllendirildiği şöyle anlatılır:

Eğer (Allah'ı çokça) tesbih edenlerden olmasaydı, onun karnında (insanların) dirilip-kaldırılacakları güne kadar kalakalmıştı. Sonunda o hasta bir durumdayken çıplak bir yere (sahile) attık. Ve üzerine, sık-geniş yaprakla (kabağa benzer) türden bir ağaç bitirdik. Onu yüzbin veya (sayısı) daha da artan (bir topluluk)a (peygamber olarak) gönderdik. Sonunda ona iman ettiler, Biz de onları bir süreye kadar yararlandırdık. (Saffat Suresi, 143-148)

Kuran kıssalarında anlatılan tüm bu örnekler, insana önemli bir ders verir: Bir olayın "felaket" gibi görünmesi, onun gerçekte öyle olduğu anlamına gelmez.

İnkarcılar için ise hiçbir olay "hayırlı" değildir. Onlara zevk ve neşe veren, güzel gibi görünen şeyler de gerçekte ahirette çekecekleri azabı artıran sebepler olacaktır. İnkâr edenlerin haksız olarak elde ettikleri tüm kazançlar, hesabı sorulacak birer günah olarak onlar adına yazılmaktadır. Allah, Kuran'da şu hükmü verir:

Allah'ın, bol ihsanından kendilerine verdiği şeylerde cimrilik edenler, bunun kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Hayır; bu, onlar için şerdir; kıyamet günü, cimrilik ettikleriyle tasamalandırılacaklardır. Göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. Allah yaptıklarınızdan haberi olandır. (Al-i İmran Suresi, 180)

YANIBAŞIMIZDAKİ ÖLÜM

Cahiliye toplumu, adından da anlaşıldığı gibi, son derece bilgisiz, akılsız ve bilinçsiz bir toplumdur. Bu toplumun üyeleri, hayatlarını kesin gerçeklere, akla ve mantığa dayandırmazlar. Aksine boş ve batıl inançlar, gerçek dışı zanlar, temenniler ve sonuçta aldanışlarla yaşarlar. Bu aldanışların biri de, ölüm hakkındaki düşünceleridir. Ölümün, mümkün olduğunca akıldan uzak tutulması, düşünülmemesi gerektiği kanaatindedirler.

Böyle yapmakla, yani ölümü göz ardı etmekle, ölümden uzaklaştıklarını sanırlar. Elbette ki bu mantık, bir tehlikeden kurtulmak için kafasını kuma gömen deveküşununkinden daha farklı bir mantık değildir. Oysa bir tehlikeyi görmezlikten gelmek, o tehlikeyi yok etmez. Aksine o tehlikeye hazırlıksız yakalanmak ve dolayısıyla daha büyük zarar görmek anlamına gelir.

Mümin, her konuda olduğu gibi, bu konuda da cahiliye toplumunun mantığından tümüyle uzaktır. Onlar gibi açık ve kesin bir gerçeği yok sayarak hayali bir dünyada yaşamaz. Aksine, gerçek olduğu, şimdiye dek dünya üzerinde yaşamış olan istisnasız tüm insanların şahitliği ile kesin olarak ispatlanmış olan ölümü, ciddi bir biçimde düşünür. İnkarcılara ise Allah'ın Kuran'da bildirdiği bir emri uyarınca şöyle seslenir:

De ki: “Elbette sizin kendisinden kaçtığınız ölüm, şüphesiz sizinle karşılaşip-buluşacaktır. Sonra gaybı da, müşahede edilebileni de bilen

(Allah)a döndürüleceksiniz; O da size yaptıklarınızı haber verecektir.” (Cuma Suresi, 8)

Ölüm unutulması, düşünülmemesi gereken bir “muşibet” değil, aksine insana hayatın gerçek anlamını öğreten ve dolayısıyla üzerinde yoğun biçimde düşünülmesi gereken büyük bir derstir. Mümin bu büyük olay üzerinde akılcı ve samimi bir biçimde düşünür. Allah’ın insanı bir süre yaşattıktan sonra neden bu dünyadan ayırdığını, neden tüm canlıları ölümlü kıldığını düşünür. Kuran’a göre, yaratılmış olan her varlık kısacası herşey ölümlüdür. Bu, onların aciz ve zayıf birer “kul” olduklarını gösterir. Hayatın sahibi Allah’tır; yaratılmışlar, ancak Allah’ın dilemesi ile hayat bulurlar ve yine Allah’ın dilemesi ile hayatlarını yitirirler. Allah ayetlerinde şöyle hükmetmektedir:

(Yer) Üzerindeki herşey yok olucudur; Celal ve ikram sahibi olan Rabbinin yüzü (kendisi) baki kalacaktır. (Rahman Suresi, 26-27)

Herkes ölecektir ve en önemlisi, ne zaman nerede öleceğini kimse bilemez. Hiç kimsenin bir dakika sonra hayatta kalacağına dair bir garantisi yoktur. Bu nedenle, mümin sanki her an ölecekmiş gibi davranmalıdır. Ölümü sık sık düşünmek müminin ihlasını korumasını ve hep şuurlu hareket etmesini sağlar, Allah korkusunu artırır, nefisini terbiye etmesine yardımcı olur.

Kuran’da, her insanın bir gün öleceğine şöyle dikkat çekilir:

Senden önce hiçbir beşere ölümsüzlüğü vermedik; şimdi sen ölürsen onlar ölümsüz mü kalacaklar? Her nefis ölümü tadıcıdır. Biz sizi, şerle de, hayırla da deneyerek imtihan ediyoruz ve siz bize döndürüleceksiniz. (Enbiya Suresi, 34-35)

ŞEYTANIN HİÇ DURMAYAN FAALİYETİ

Allah Hz. Adem'i yarattığı ve tüm meleklerle "Adem'e secde edin" emrini verdiği zaman, şeytan karşı gelmiş ve bu isyanı yüzünden sonsuza dek lanetlenmişti. Bunun üzerine o da, kıyamet gününe kadar insanları saptırmak için Allah'tan süre istedi. Allah bu izni verince de şu vaadde bulundu:

De ki: "Madem öyle, beni azdırdığından dolayı onları (insanları saptırmak) için mutlaka senin dosdoğru yolunda (pusu kurup) oturacağım. Sonra muhakkak önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından sokulacağım. Onların çoğunu şükredici bulmayacaksın" (Araf Suresi, 16-17)

Bir başka ayette, şeytanın "saptırma" vaadi şöyle anlatılır:

"Onları -ne olursa olsun- şaşırtıp-saptıracağım, en olmadık kuruntulara düşüreğim ve onlara kesin olarak davarların kulaklarını kesmelerini emredeğim ve Allah'ın yarattıklarını değiştirmelerini emredeğim." Kim Allah'ı bırakıp da şeytanı dost (veli) edinirse, kuşkusuz o, açık bir hüsrana uğramıştır. (Nisa Suresi, 119)

Eğer insan şeytanın bu vafından habersiz olursa, kendini ondan koruyamaz ve tuzağına kolayca düşebilir. Bu nedenle, müminin Kuran'da haber verilen bu gerçeği her an aklında tutması, şeytanın saptırıcı telkinlerine

karşı uyanık davranması gerekir. Nitekim bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

Gerçek şu ki, şeytan sizin düşmanınızdır, öyleseniz de onu düşman edinin. O, kendi grubunu, ancak çılgınca yanan ateşin halkından olmağa çağırır. (Fatır Suresi, 6)

Şeytana karşı en dikkatli olması gerekenler ise, müminlerdir. Çünkü şeytan asıl olarak onlarla uğraşır. İnkarcıları saptırmak için uğraşmasına gerek yoktur çünkü onlar zaten şeytanın ordusu haline gelmişlerdir. Bu yüzden, tüm gücünü müminleri zayıflatmak, onları türlü şekillerde dine hizmetten geride bırakmak için harcar. Bu nedendir ki Allah, şeytanın fitnesine karşı müminleri şöyle uyarmaktadır:

Ey iman edenler, şeytanın adımlarına uymayın. Kim şeytanın adımlarına uyarsa, (bilsin ki) gerçekten o (şeytan) çirkin utanmazlıkları ve kötülüğü emreder. Eğer Allah'ın üzerinizde fazlı ve rahmeti olmasaydı, sizden hiçbiri ebedi olarak temize çıkamazdı. Ancak Allah, dilediğini temize çıkarır. Allah, işitendir, bilendir. (Nur Suresi, 21)

Allah'ın Kuran'da bildirdiğine göre, şeytanın bu faaliyeti ihlaslı müminleri etkilemeyecektir. Fakat zayıflık gösteren ve gaflete dalanlar, şeytanın sürekli olarak vermeye çalıştığı olumsuz telkin ve kuruntudan etkilenebilirler. Unutmamak gerekir ki şeytan faaliyetini hiç durmadan, ara vermeden, durup dinlenmeden, uyumadan sürdürmektedir. Mümin de buna karşı sürekli Allah'ı anmalı, her an dikkat ve manevi teyakkuz halinde olmalıdır.

DAİMA KÖTÜLÜĞÜ EMREDEN NEFİS

İnsanın şeytan kadar dikkat etmesi gereken bir başka saptırıcı unsur da kendi içindedir. Allah, insanı yaratırken onun nefesine (benliğine) hem iyilik, hem de kötülük ilham etmiştir. Ve bu kötü taraf, insanı sürekli şeytanın tarafına çekmeye çalışır. Kuran’da, insan ruhundaki bu çift yön şöyle açıklanır:

Nefse ve ona ‘bir düzen içinde biçim verene’, sonra ona fücürünü (sınır tanımaz günah ve kötülüğünü) ve ondan sakınmayı ilham edene (andolsun). Onu arındırıp-temizleyen gerçekten felah bulmuştur. Ve onu örtüp-saran da elbette yıkıma uğramıştır. (Şems Suresi, 7-10)

İnsan, ayette belirtilen nefsinin içindeki bu “fücür”dan haberdar olmalı ve her zaman bu tehlikeye karşı dikkatli davranmalıdır. Eğer nefsindeki kötülüğün varlığını kabul etmez de, ayette söylendiği gibi onu “örtüp sarar”sa, kişi kötülükten sakınamaz, yine ayette bildirildiği gibi “yıkıma uğrar”.

Dolayısıyla insanın içindeki kötü yöne karşı dikkatli davranması, sürekli olarak nefsinin arındırmaya çalışması gerekir. Hz. Yusuf’un ayette haber verilen, **“Ben nefsimi temize çıkaramam. Çünkü gerçekten nefis, -Rabbimin kendisini esirgediği dışında- var gücüyle kötülüğü emredendir. Şüphesiz, benim Rabbim, bağışlayandır, esirgeyendir”** (Yusuf Suresi, 53) şeklindeki ifadesi, müminin nefesine karşı olan bu ihtiyatlı örnek tavrı sergiler.

İnsan, nefesine karşı her zaman bu şekilde ihtiyatlı davranmalı, nefsinin emredeceği kötülöklere karşı daima uyanık olmalıdır. Çünkü, “... **Nefisler ‘kıskançlığa ve bencil tutkulara’ hazır kılınmıştır.**” (Nisa Suresi, 128) Bu tutkuların insana neler yaptırabileceğine de Kuran’da işaret edilmiştir. Örneğin Hz. Adem’in oğullarından birini, kardeşini öldürmeye yönelten şey nefsidir. (Maide Suresi, 30) Samiri’nin, Hz. Musa’nın ardından tekrar putlara tapmasının ve kavmini de aynı sapıklığa sürüklemesinin ardında yatan neden de aynıdır; Samiri ayette bildirildiği üzere, “... bana bunu nefsim hoşâ giden (bir şey) gösterdi” (Taha Suresi, 96) demektedir.

İnsanın kurtuluşu, kendini kıskançlığa, bencilliğe, isyan ve şirke yönelten nefsinin “fücurundan” sakınmasına bağlıdır. Kuran’da ifade edildiği üzere “... **Kim nefsinin ‘cimri ve bencil tutkularından’ korunmuşsa, işte onlar, felah (kurtuluş) bulanlardır.**” (Haşr Suresi, 9) Konuyla ilgili başka ayetlerde de şöyle buyrulmaktadır:

Kim Rabbinin makamından korkar ve nefsi heva (istek ve tutkular) dan sakındırırsa, artık şüphesiz cennet, (onun için) bir barınma yeridir. (Naziât Suresi, 40-41)

İşte mümin için en büyük mücadelelerden biri nefisle yapılan bu mücadeledir. İman eden insan nefsinin kendisine aşılâmaya çalışacağı; bencillik, kıskançlık, kibir, hırs gibi hastalıklara karşı koymalıdır.

Nefis, insanı boş hedefler peşinde koşturur. İnsana, daha çok mal ya da statü kazandıığında tatmin olacağını fısıldar. Oysa insan bu tür zevklerin hiçbirleriyle tatmin olmaz. Ne kadar çok kazansa, daha da fazlasını ister. Bu hâliyle nefis, aç ve asla doymayan vahşi bir hayvan gibidir.

Nefsin tatmin bulması ise, söz konusu geçici zevklerin hiçbirleriyle değil, ancak ve ancak kişinin Allah'a sığınmasıyla mümkün olur. İnsan, Allah'a kul olmak için yaratılmıştır ve “... kalpler yalnızca Allah'ın zikriyle mutmain olur” (Rad Suresi, 28) hükmü uyarınca, bu görevini yerine getirip O'nun rahmetine sarılmaktan başka hiçbir şey ona huzur ve tatmin vermez.

O nedenledir ki, tatmin bulmuş bir nefis ancak inkarın her türlü pisliğinden sıyrılarak iman eden nefistir. Allah Kuran'da bu nefse şöyle hitap eder:

Ey mutmain (tatmin bulmuş) nefis, Rabbine, hoşnut edici ve hoşnut edilmiş olarak dön. Artık kullarımın arasına gir. Cennetime gir. (Fecr Suresi, 27-30)

... Nefis, -Rabbimin kendisini esirgediği dışında- var gücüyle kötülüğü emredendir. (Yusuf Suresi, 53)

SEÇİLMİŞLİK

Allah her insan için bir kader belirlemiştir ve bu kaderi hiç kimsenin ya da hiçbir olayın değiştirmesi mümkün değildir. İnsanın hangi tarihte, hangi toplumda, hangi aileye mensup olarak doğacağını tespit eden, ilerleyen yaşamı boyunca da nelerle karşılaşacağına karar veren ancak Allah'tır. İnsana sahip olduğu aklı, kafasından geçirdiği düşünceleri ilham eden de yine Allah'tır.

Dolayısıyla bir insanın iman etmesi, sahip olduğu herhangi bir özellikten kaynaklanmaz. İmanı veren, ancak ve ancak Allah'tır. Allah "Hadi"dir, yani hidayet verendir; "Rab"dir, yani eğitip yetiştirendir. Dilediği kulu nu doğruya yöneltir. Kuran'da bu gerçek bize Hz. Musa'nın sözleri ile şöyle haber verilir:

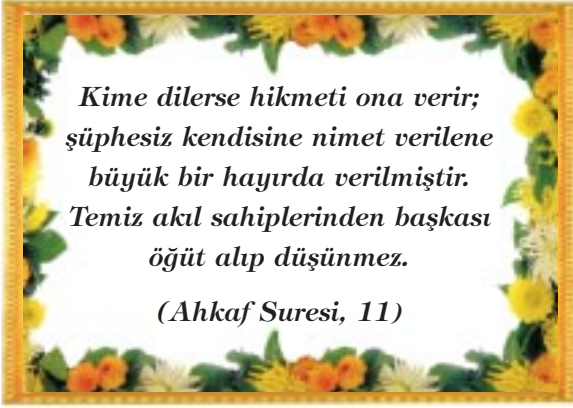
"Rabbimiz, herşeye yaratılışını veren, sonra doğru yolunu gösterendir." (Taha Suresi, 50)

İman eden insanlar, Allah'ın kendilerine lütufta bulunduğu kişilerdir. Allah bir ayette şöyle buyurmaktadır:

"Rabbin, dilediğini yaratır ve seçer; seçim onlara ait değildir..." (Kasas Suresi, 68)

İnsanlar, cehenneme orayı hak ederek girerler. Çünkü kendilerini yaratan Allah'a karşı isyan etmişler ve o en büyük azaba "müstahak" olmuşlardır. Buna karşın, cennete ancak Allah'ın lütfu ve bağışlaması sayesinde girilir. Allah, cennetine sokacağı müminleri seçmiş, onlara lütufta bulunmuş, onları eğitmiş, günahlarını bağışlamış, hatalarını örtmüştür.

Mümin, bu seçilmişliğinin her zaman için farkında ol-

malı, kendisine verilen iman nimetine karşı, daima Allah'a şükür halinde yaşmalıdır. Bu seçilmişliğin şerefi onun her hareketine yansımali, bunun vakar ve asaletini üzerinde taşımali. Yeryüzünde Kuran'da tarif edilen ahlakı temsil ettiğinin, çoğu kimse gaflet ve sapıklık içinde iken, Allah'ın kendisini imanla şereflendirmiş olduğunun bilincinde olmalıdır. Çünkü mümin yeryüzünde yaşayan insanlar içinde, "ziyanda" olmayan, her geçen gün cehenneme biraz daha yaklaşan gürhün içinde yer almayan az sayıdaki kuldun biridir. Allah, hangi insanların ziyanda olduğunu şöyle haber verir:

Asra andolsun;

Gerçekten insan, ziyandadır.

Ancak iman edip salih amellerde bulunanlar, birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka. (Asr Suresi, 1-3)

Tüm inkarcılar, sonu cehenneme doğru giden bir "ziyan"ın içinde iken, bir mümin için Allah'ın kendisini bu durumdan kurtarması ve tüm insanlara üstün tutması elbette ki çok büyük bir şereftir.

DUA VE ŞEKLİ

Allah bir ayette, duanın önemini Şöyle ifade eder:

De ki: ‘Sizin duanız olmasaydı Rabbim size değer verir miydi?’... (Furkan Suresi, 77)

Gerçekten de dua, bir mümini inkar edenlerden ayıran, Allah katında “değerli” kılan temel ibadetlerden ve imanın en açık göstergelerinden biridir.

İnsanların çoğu, tüm evrenin bir maddeler toplamı olduğunu ve bu maddelerin de, hiçbir ilahi kontrol olmadan birbirlerini etkileyerek hareket ettiklerini sanır. Gerçekte var olan herşeyin Allah’ın iradesine boyun eğmiş olduğunu, herşeyin ancak Allah’ın “Ol” emri ile olduğunu farkında değildirler. Bu nedenle de, tüm yaşamları, bu maddeler dünyasında mücadele, çaba ve uğraşı içinde çalışmakla geçer.

Ancak iman eden bir insan evrenin sırrını bilmektedir. Bu nedenle, istediği bir şeye ulaşmanın asıl yolunun, o şeyleri kontrol edenden istemek olduğunu da anlar. Bilir ki, Allah herşeye hakimdir ve Kendisinden yardım isteyen kullarına da şefkatle cevap verir. Allah bir ayetinde kullarına Şöyle seslenir:

Kullarım Beni sana soracak olursa, muhakkak ki Ben (onlara) pek yakınım. Bana dua ettiği zaman dua edenin duasına cevap veririm. Öyleyse, onlar da Benim çağırma cevap versinler ve bana iman etsinler. Umulur ki irşad (doğru yolu bulmuş) olurlar. (Bakara Suresi, 186)

Ancak bilinmelidir ki, “icabet”, duada istenen herşeyin verilmesi demek değildir. Çünkü insan cahildir ve

ayette ifade edildiği şekliyle “... **hayra dua ettiği gibi, şerre de dua etmektedir**” (İsra Suresi, 11). Bu nedenle Allah, her duaya icabet eder, ama bazen isteneni verir, bazen de o istenen şey gerçekte bir “şer”dir; vermez.

Duanın ne olduğunun ise yine Kuran’a bakarak belirlenmesi gerekir. Allah duayı yalnızca Kendisine has kılmış, korku ve umutla, yalvara yalvara, için için yapılacak bir ibadet olarak tarif etmektedir. Dua ancak, samimi bir biçimde, çok isteyerek, yalvararak, Allah’tan korkarak ve karşılığını görmenin umudu içinde olarak yapıldığında gerçek manada dua olur.

Duada belli bir konsantrasyon ve Allah’la çok içten bir bağ kurmak gerekir. Nitekim Kuran’daki, “**Rabbimize yalvara yalvara ve için için dua edin... O’na korkarak ve umut taşıyarak dua edin. Doğrusu Allah’ın rahmeti iyilik yapanlara pek yakındır**” (Araf Suresi, 55-56) ayetleri, duanın şeklini en açık biçimde tarif eder. Bir başka ayette ise Allah’ın isimleri ile dua edilmesine şöyle dikkat çekilmektedir:

İsimlerin en güzeli Allah’ındır. Öyleyse O’na bunlarla dua edin... (Araf Suresi, 180)

Dua anı, insanın kendi aczini ve Allah’ın sonsuz kudretini en belirgin bir biçimde hissettiği andır. Duadan kaçınmak ise, Allah’ın bu büyük rahmetinden yüz çevirmek, kibirlenmek anlamına gelir. Nitekim Allah, Kuran’da şöyle buyurur:

... Bana dua edin, size icabet edeyim. Doğrusu Bana ibadet etmekten büyüklenen (müstekbir)ler; cehenneme boyun bükmüş kimseler olarak gireceklerdir. (Mümin Suresi, 60)

BAĞIŞLANMA VE TEVBE

Allah'ın Kuran'da en çok tekrarlanan sıfatlarından ikisi, "Rahman" ve "Rahim", yani "esirgeyen" ve "bağışlayan" sıfatlarıdır. Kullarına olan bu rahmetinden dolayıdır ki, Allah, insanları işledikleri günahlar yüzünden hemen cezalandırmaz. Bu gerçek bir ayette şöyle bildirilir:

Eğer Allah, insanları zulümleri nedeniyle sorguya çekecek olsaydı, onun üstünde (yeryüzünde) canlılardan hiçbir şey bırakmazdı; ancak onları adı konulmuş bir süreye kadar ertelemektedir. Onların ecelleri gelince ne bir saat ertelenebilirler, ne de öne alınabilirler. (Nahl Suresi, 61)

Allah, insanların işlediği suçların cezasını ertelemekle, onlara bağışlanma dilemek ve tevbe etmek için süre vermektedir. İnsan, ne denli büyük günahlar işlemiş olursa olsun, bunlardan dolayı Allah'tan bağışlanma dileyebilir ve bir daha işlememeyi hedefleyerek tevbe edebilir. Allah, Kuran'da kullarını günahları için bağışlanma dileyip tevbe etmeye şöyle çağırmaktadır:

Bizim ayetlerimize iman edenler sana geldiklerinde, onlara de ki: "Selam olsun size. Rabbiniz rahmeti kendi üzerine yazdı ki, içinizden kim bir cehalet sonucu bir kötülük işler sonra tevbe eder ve (kendini) ıslah ederse şüphesiz, O, bağışlayandır, esirgeyendir." (Enam Suresi, 54)

Bağışlanma, insanın bilerek ya da bilmeyerek yaptığı tüm hatalar, işlediği tüm günahlar için Allah'ın

affediciliğine sığınmasıdır. Tevbe ise, işlenmiş olan belirli bir günah için yapılır. Tevbe eden mümin, yaptığı bir hatayı ya da sürdürdüğü bir tavrı düzeltmeye kesin olarak karar verir ve bir daha tekrarlamamak için Allah'tan güç ve destek diler. Nitekim makbul olan tevbe de, ardından fiili düzelme ile desteklenen tevbedir:

Kim tevbe eder ve salih amellerde bulunursa, gerçekten o, tevbesi (ve kendisi) kabul edilmiş olarak Allah'a döner. (Furkan Suresi, 71)

İnsan tevbe edip, ancak sonra yine nefesine yenilerek aynı günahı tekrar ediyor olabilir. Belki defalarca tevbe edip, sonra bunların hepsini de bozmuş olabilir. Ama bu, bir daha tevbe edemeyeceği anlamına gelmez. Tevbe kapısı, insan yaşamını sürdürdüğü sürece açıktır. Ancak bilinmelidir ki, insanın ölümün kenarına gelip, ahirette başına gelecekleri fark ederek son anda tevbe etmesi kabul edilmeyebilir. Allah Kuran'da şöyle buyurmaktadır:

Allah'ın (kabalünü) üzerine aldığı tevbe, ancak cehalet nedeniyle kötülük yapanların, sonra hemenecik tevbe edenlerin(kidir). İşte Allah, böylelerinin tevbelerini kabul eder. Allah, bilendir, hüküm ve hikmet sahibi olandır.

Tevbe; ne, kötülükleri yapıp-edip de onlardan birine ölüm çatınca: "Ben şimdi gerçekten tevbe ettim" diyenler, ne de kafir olarak ölenler için değil. Böyleleri için acı bir azap hazırlamışızdır. (Nisa Suresi, 17-18)

Bir başka ayette, tüm iman edenler bu kurtuluş yoluna şöyle çağrılmaktadırlar:

"... Hep birlikte Allah'a tevbe edin ey mü'minler, umulur ki felah bulursunuz." (Nur Suresi, 31)

ÖLENE DEK SABIR

İnsan aceleci olarak yaratılmıştır ve bu özelliği yüzünden de türlü hatalar yapar. Oysa Kuran'da, insanın bu aceleciliğini bırakması ve Allah için sabretmesi tavsiye edilir. Mümin, Allah'ın vaat ettiği büyük nimet ve kurtuluşu beklemeyi ve bu uğurda sabretmeyi bilmelidir. Bu bir ibadettir; ayette **“Rabbin için sabret”** (Müddessir Suresi, 7) hükmü verilir. Allah yolunda yürütülecek mücadelenin de, Allah'a yaklaşmak için izlenecek yolun da en önemli özelliklerinden biri sabırdır. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

“Ey iman edenler, sabredin ve sabırda yarışın, nöbetleşin. Allah'tan korkun. Umulur ki kurtulursunuz.” (Al-i İmran Suresi, 200)

Bu arada, sabır ile “tahammül” kavramlarını ayırmak gerekir. Cahiliye toplumunda bu iki kavram birbirine karışmış durumdadır, oysa aralarında mümin tarafından kavranabilen önemli bir fark vardır. Tahammül, hoşça gitmeyen, acı veren bir sıkıntıya katlanma eylemidir. Oysa Kuran'da kastedilen sabır, mümin için bir sıkıntı kaynağı değildir. Mümin, Allah'ın rızasını kazanmak için sabreder, dolayısıyla sabrından dolayı bir sıkıntıya kapılmaz, aksine manevi bir haz duyar. Kuran'da, sabrın ancak müminler için bir lezzet, inkarcılar içinse sıkıntı veren bir “tahammül” olduğu şöyle ifade edilmiştir:

“Sabır ve namazla yardım dileyin. Bu, şüphesiz, huşû duyanların dışındakiler için ağır (bir yük)dür.” (Bakara Suresi, 45)

Kuran'da, sabrın müminler için “müjdeli” bir ibadet

olduğu ve müminlerin karşlarına çıkan zorluklara karşı sabrederken sahip oldukları ruh hali ise şöyle anlatılır:

Andolsun, Biz sizi biraz korku, açlık ve bir parça mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmekle imtihan edeceğiz. Sabır gösterenleri müjdele. Onlara bir musibet isabet ettiğinde, derler ki: “Biz Allah’a ait (kullar)ız ve şüphesiz O’na dönücüleriz.” (Bakara Suresi, 155-156)

Sabır öylesine üstün bir özelliktir ki, mümin topluluğuna büyük bir güç katabilir. Allah, gücün sabra göre nasıl değiştiğini aşağıdaki ayette açıklamaktadır:

Şimdi, Allah sizden (yükünüzü) hafifletti ve sizde bir za’f olduğunu bildi. Sizden yüz sabırlı (kişi) bulunursa, (onların) iki yüzünü bozguna uğratarı; eğer sizden bin (kişi) olursa, Allah’ın izniyle (onların) iki binini yener. Allah, sabredenlerle beraberdir. (Enfal Suresi, 66)

Sabır, Kuran’da anlatılan tüm mümin özelliklerini de kapsayan bir vasıftır. Çünkü bir insan mütevazi, cömert, fedakar, itaatkar olabilir, fakat yalnızca eğer bu özelliklerinde sabır gösterirse bunların bir değeri olur. Sabır, diğer tüm mümin vasıflarını değerli ve geçerli kılan bir vasıftır. İmanı makbul kılan, onda gösterilen sabırdır. Müminin tüm ömrü sabırla geçer. “Allah için sabret” hükmüne yaşamının her günü yeniden itaat eder. Sonunda ise, Allah canını alır ve onu rızası ve cennetiyle ödüllendirir. Cennetin kapısındaki melekler, müminlere şöyle seslenirler:

“Sabrettiğimize karşılık selam size. Yurdun sonu ne güzel.” (Rad Suresi, 24)

ALLAH'IN MÜMİNLERE DESTEĞİ

Cahiliye toplumundaki insanlar, karakterlerini sahip oldukları güç ve statüye göre geliştirirler. Kendilerine güvenmeleri için, mutlaka ya zengin, ya ünlü, ya çok güzel, ya da yakışıklı olmaları gerekir. Ancak mümin, yalnızca Allah'a güvenip dayanır. Kendine güvenmesi için, inkarcıların ihtiyaç duyduğu maddi kıstasların hiçbirine ihtiyacı yoktur. Çünkü Allah daima müminlerin destekçisidir. **“Andolsun, ben galip geleceğim ve elçilerim de”** (Mücadele Suresi, 21) hükmü gereği, resullerini ve onlara tabi olan müminleri her zaman galip kılar. Mümin tüm dünyanın karşısında tek başına da olsa, üstün gelir. Allah, resulüne karşı şu güvenceyi vermektedir:

Onlar, seni aldatmak isterlerse, şüphesiz Allah sana yeter. O, seni yardımıyla ve mü'minlerle destekledi. (Enfal Suresi, 62)

Unutulmamalıdır ki, insanlara yolları açan, başarı kazandıran, onları geliştiren, güçlendiren Allah'tır. İnsanın çözüm olarak başvurduğu sebepler, başarılı olması için yeterli değildir. Sebepler sadece fiili bir duadırlar. Bununla beraber olan sözlü dua ve ihlasın karşılığında Allah istenen sonuçları yaratır. Dolayısıyla müminin başarmak istediği bir işte yalnızca Allah'ın yardımına güvenip dayanır. Böyle olunca da, kendinden son derece emin, hiçbir tehlikeden çekinmeyen ve aleyhte gibi görünen gelişmelerden hiçbir şekilde etkilenmeyecek kadar sağlam karakterli bir insan ortaya çıkar. Kavminin hepsinin bi-

rer birer sapmasına karşılık hiçbir şekilde güvensizliğe kapılmayan ve “... **Eğer siz ve yeryüzündekilerin tümü inkâr edecek olsanız bile şüphesiz Allah hiçbir şeye muhtaç değildir, övülmüştür**” (İbrahim Suresi, 8) diyebilen Hz. Musa, bu konuda çok iyi bir örnektir.

Hz. Musa, bu denli güvenli ve korkusuzdur. Çünkü Allah'ın yardımının müminlerle birlikte olduğuna emindir. Allah, ona, “**Korkma, muhakkak sen üstün geleceksin**” (Taha Suresi, 68) hükmünü vahyetmiştir.

Kuşkusuz Hz. Musa'nın tavrı diğer tüm müminler için de örnek olmalıdır. Çünkü Allah, aynı güvenceyi yalnızca Hz. Musa'ya ya da öteki resullere değil, kendi rızasına ihlasla sarılan tüm müminlere vermektedir. İnkâr edenlere karşı onları koruyacağını, galip kılacağını vaat etmektedir. Bu gerçek Kuran'da, “... **Allah, kafirlere mü'minlerin aleyhinde kesinlikle yol vermez.**” (Nisa Suresi, 141) şeklinde ifade edilmiştir.

Mümin, yalnızca Allah'a olan sadakatini korumak, O'na kullukta kararlı olmakla yükümlüdür. Böyle yaptığı takdirde, korkması gereken hiçbir şey yoktur:

Ey iman edenler, üzerinizdeki (yükümlülük) kendi nefislerinizdir. Siz doğru yola erişerseniz, sapan size zarar veremez. Tümünüzün dönüşü Allah'adır. O, size yaptıklarınızı haber verecektir. (Maide Suresi, 105)

Doğru yola erişenlere, inkâr edenler hiçbir şekilde zarar veremez. Müminleri baskı altına almak, hatta öldürmek için yaptıkları tüm plan ve tuzakları Allah boşa çıkartır. Bir ayette bu sır şöyle açıklanır:

Gerçek şu ki, onlar hileli-düzenler kurdular. Oysa onların düzenleri, dağları yerlerinden

oynatacak da olsa, Allah katında onlara hazırlanmış düzen (kötü bir karşılık) vardır. (İbrahim Suresi, 46)

İnkarcılar müminler aleyhine tuzaklar hazırlarken, Allah da onları, “... bilmeyecekleri bir yönden derece derece” (Araf Suresi, 182) yıkıma doğru sürükler. Allah müminlerle beraberdir ve Allah’ın güç, izzet ve azameti de inananlarda tecelli etmektedir. Kuran’da, münafıkların kavrayamadığı bu gerçek şöyle ifade edilir:

Onlar ki: “Allah’ın Resulü yanında bulunanlara hiçbir infak (harcama)da bulunmayın, sonunda dağılıp gitsinler,” derler. Oysa göklerin ve yerin hazineleri Allah’ındır. Ancak münafıklar kavramıyorlar.

Derler ki, “Andolsun, Medine’ye bir dönecek olursak, gücü ve onuru çok olan, düşkün ve zayıf olanı elbette oradan sürüp-çıkacaktır.” Oysa izzet (güç, onur ve üstünlük) Allah’ın, O’nun Resulü’nün ve mü’minlerindir. Ancak münafıklar kavramıyorlar. (Münafikun Suresi, 7-8)

Bu, kesin ve değişmez bir kuraldır. Mümin, “**Ey iman edenler, tedbirinizi alın...**” (Nisa Suresi, 71) ayeti gereğince, ibadet kastıyla inkarcılara karşı dikkatli ve tedbirli davranacak, ama söz konusu İlahi kuralın rahatlığı içinde olacaktır. Allah, aynı kuralı bir başka ayetinde şöyle açıklar:

Şüphesiz inkar edenler, Allah’ın yolundan alıko-yanlar ve kendilerine hidayet açıkça belli olduktan sonra ‘elçiye karşı gelip zorluk çıkarana- lar’, kesin olarak Allah’a hiçbir şeyle zarar veremezler. (Allah,) Onların amellerini boşa çıkaracaktır. (Muhammed Suresi, 32)

ÜMİTSİZLİĞE VE ŞEYTANIN OLUMSUZ TELKİNİNE FIRSAT VERMEMEK

Ümitsizlik iki türlü olabilir. Birincisi, insanın karşılaştığı zorluklar karşısında ümitsizliğe kapılmasıdır. Ancak iman eden her insan, Allah'ın koruması altında yürütülen ve O'nun destekleyeceğini vaat ettiği işlerde bir olumsuzluk olmayacağını bilmelidir. Çünkü Kuran'daki ayetlerde, Allah'ın kesin bir biçimde müminlerin destekçisi olduğu ve onları asla inkarcılar karşısında yarımsız bırakmayacağı haber verilmektedir.

Ümitsizliğin ikinci türü ise, kişinin yaptığı bir hata ya da işlediği bir günah nedeniyle kendi imanından ümit kesmesi, Allah'ın kendisini bağışlamayacağına ve artık cehennemlik olduğuna kendini inandırmasıdır. Oysa bu tamamen Kuran'a muhalif bir düşünce, bir kuruntudur. Aksine Allah kendisine samimi bir biçimde tevbe edenlerin tüm günahlarını bağışlar. Allah'a yönelmek, O'nun rahmetine sığınmak için hiçbir nokta "çok geç" değildir. Allah, Kuran'da kullarına şöyle seslenmektedir:

... Ey kendi aleyhlerinde olmak üzere ölçüyü taşıran kullarım. Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin. Şüphesiz Allah, bütün günahları bağışlar. Çünkü O, bağışlayandır, esirgeyendir. (Zümer Suresi, 53)

Ümitsizlik, şeytanın mümini Allah'ın hak yolundan

alıkoymak için verdiği vesveselerden biridir. Şeytan bu yolla hata yapan bir müminin moralini bozmaya, yapılan basit hataları kendi gözünde büyütme ve onu daha da büyük hatalara sürüklemeye çalışır. Hedefi, mümini imanından ve samimiyetinden kuşkuya düşürmek, ona boş kuruntular aşılmasıdır. Eğer insan şeytanın bu yönteminden etkilenirse, giderek imani bir zayıflığa düşer, hatta üstüne hata yapmaya başlar. “Bir kere hata yaptım, artık dönüşü yok” diye dile getirilen bir mantık içerisinde, giderek daha da büyük günahlara sürüklenir.

Mümin böyle bir hisse kapıldığında hemen Allah’a sığınmalı, Kuran’ın nuruyla düşünmeli ve şeytanın istediği bu korkunç ruh halinden çıkmalıdır. Bir ayette, müminin göstermesi gereken tavır şöyle açıklanır:

Eğer sana şeytandan yana bir kışkırtma (vesvese veya iğva) gelirse, hemen Allah’a sığın. Çünkü O, işitendir, bilendir. (Araf Suresi, 200)

Mümin, ihlaslı ve samimi olduktan sonra hata dahi yapsa, bağışlanma diledikten sonra Allah’ın kendisini affetmesini umabilir. Yapılan hata ne olursa olsun yine de her an tevbe edip durumunu düzeltebilir. Allah sonsuz rahmet ve adalet sahibi iken, müminlere cenneti ve başarıyı vaat etmişken ümitsizliğe kapılmak, ancak şeytanın bir hilesidir. Hz. Yakub’un Kuran’da bildirilen şu öğüdü, tüm müminler için yol göstericidir:

“... Allah’ın rahmetinden umut kesmeyin. Çünkü kafirler topluluğundan başkası Allah’ın rahmetinden umut kesmez.” (Yusuf Suresi, 87)

HER OLAYIN KURAN AHLAKIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ

Müminin yaşamının amacı, Allah'a kulluk etmekten başka bir şey değildir. İnsan dünya üzerinde kendi hırslarına göre yaşamak, tutkularının peşinde koşmak ya da başka insanlara hizmet etmek için değil, yalnızca ve yalnızca Allah'a kulluk etmek için yaratılmıştır.

Allah'a kulluk etmesinin yolu ise, Kuran'ı kendisine rehber edinmesidir. Mümin için nihai amaç, Kuran'ın her hükmüne elinden gelenin en fazlasıyla uyabilmektir.

Kuran'a bakıldığında ise, müminin yalnızca namaz, oruç, hac gibi muhkem ibadetlerle değil, aynı zamanda uygulanması teşhis ve yorum gerektiren ibadetlerle de yükümlü kılındığını görürüz. Örneğin bir ayette **“Rabbini yoluna hikmetle ve güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel bir biçimde mücadele et...”** (Nahl Suresi, 125) emri verilir.

Burada kast edilen “hikmet”in ve “güzel öğüt”ün ne olduğunu, mümin, hem Kuran'ın genel mantık ve üslubuna bakarak, hem de kendi akıl ve anlayışına başvurarak bulacaktır.

Müminin aklını ve anlayışını devreye sokmasını gerektiren pek çok yükümlülük daha vardır. Örneğin Allah Kuran'da, müminin karşılaşacağı insan tiplerini ve toplum modellerini tarif eder, bunlara karşı gösterilmesi gereken tavırları da bildirir. Hatta çoğu zaman, karşılaşılan insan tipine ve onun öne sürdüğü mantıklara karşı

söylenmesi gereken sözler, “De ki” ile başlayan ayetlerde haber verilir.

Mümine karşılaşılabilecek durumlarla ilgili bilgi ve emir veren tüm bu ayetler, Kuran’da çok açık bir biçimde yazılıdır. Ancak, bunların günlük yaşama aktarılması, öncelikle Kuran’da kast edilen durumların günlük hayatta teşhis edilmesini gerektirir ki, müminin aklının ve anlayışının devreye girdiği nokta budur.

Kuran’da, farklı insan tipleri anlatılır; Müslümanlar, müşrikler, münafıklar, kalplerinde hastalık olanlar, Hıristiyanlar, Yahudiler gibi. mümin bunlarla ilgili ayetleri çok iyi öğrenebilir; çünkü asıl yapılması gereken şey, Kuran’da tarif edilen bu insan karakterlerini çok iyi tanıyabilmek, insan ilişkilerini ve tüm yaşamını Allah’ın emirleri doğrultusunda şekillendirmektir.

Mümin bilmelidir ki, etrafındaki tüm insanlar, Kuran’da tarif edilen bu insan modellerinin birine girmektedir. Çünkü hepsi yaratılmıştır ve **“Biz, bir ‘oyun ve oyalanma konusu’ olsun diye göğü, yeri ve ikisi arasında bulunanları yaratmadık”** (Enbiya Suresi, 16) hükmü gereği bir amaç üzere, Allah’ın Kuran’da tarif ettiği toplum modelini oluşturmak için vardılar.

Mümin, bu gerçeğin bilincinde olarak hareket ederse, Allah’ın kendisine yüklediği sorumlulukları yerine getirebilir. İnsanın gördüğü her madde, her olay gerçekte Kuran’da yazılanların birer yansımasından başka bir şey değildir. Bir ayette, bu konu şöyle açıklanmıştır:

Biz ayetlerimizi hem afakta, hem kendi nefislerinde onlara göstereceğiz; öyle ki, şüphesiz onun hak olduğu kendilerine açıkça belli olsun. Herşeyin üzerinde Rabbinin şahit olması yetmez mi? (Fussilet Suresi, 53)

İşte tüm evren, gerçekte Kuran'ın "afakta" (ufuklarda) görünen ayetlerinin toplamından ibarettir. Nasıl bir tablo, kendi ressamını tanıtır, o tablodaki her detay, ressamın fırçasının izlerini gösterirse, tüm evren ve o evrenin her detayı da herşeyin yaratıcısı olan Allah'ı göstermek için vardır.

Mümin bu gerçeğin bilincine vardıkça, hem Allah'ı daha iyi tanır ve O'na daha çok yaklaşır, hem de O'nun hükümlerine çok daha ayrıntılı bir biçimde itaat eder. Hayatın her detayının gerçekte Kuran'da tarif ya da işaret edilen bir "ayet" olduğunu kavradıkça, "günlük yaşam" denen şeyin her aşamasında Kuran'a göre düşünecek ve Kuran'ın hükümlerini uygulayacak hale gelir.

Her olay, Allah'ın yarattığı kadere bağımlı olarak gelişir, bu yüzden de herşeyin bir sebebi ve hikmeti vardır. Mümine düşen, karşılaştığı her olayı Kuran'a göre yorumlamak ve Kuran'da belirtilen tepkileri vermektir. Eğer "boş" bir şeyle karşılaşır, Kuran'ın hükmüne göre ondan yüz çevirmelidir.

Müminin karşılaştığı her olayı Kuran ayetlerine göre yorumlaması, öncelikle Kuran'a dayalı bir kültür ve karakter geliştirmesine bağlıdır. Bunun için de cahiliyenin kendisine verdiği tüm kültürü ve karakter özelliklerini üzerinden atması gerekir. Bir olay karşısında ne yapması gerektiğine, cahiliye toplumunda yerleşik olan kıstaslara göre değil, Kuran'a göre karar vermelidir. Kuran'da ise karşılaştığı her duruma ışık tutan bir çözüm bulacaktır. Çünkü o, "**herşeyin açıklayıcısı**" (Nahl Suresi, 89) olarak insanlara indirilmiştir.

KALPTEKİ NİYETİ ALLAH'IN BİLMESİ

İnkarcıların en temel özelliklerinden biri, samimiyetsiz olmalarıdır. Hem Allah'a, hem diğer insanlara, hem de kendilerine karşı samimiyetsizdirler. İnsanların yüzüne karşı menfaat gereği çok sıcak davranırken, içlerinden onlara karşı çok kolay kin veya kıskançlık besleyebilmektedirler. Aynı iki yüzlülüğü kendilerine karşı da yaparlar; yaptıkları yanlışları kendileri de bildikleri halde bilinçaltlarına iter ve kendi kendilerini mükemmel bir insan olduklarına inandırırılar.

Bu samimiyetsizliğin temelinde, kalplerinden geçen düşüncelerin kimse tarafından bilinemeyeceği ve dolayısıyla bu düşünceler nedeniyle kimse tarafından suçlanamayacakları inancı yatar. Bu inanç kendi toplumları içinde doğrudur; kimse kimsenin gerçek düşüncelerini bilmez. Ancak hesaplamadıkları bir şey vardır; Allah, insanların zihinlerinden geçen tüm düşünceleri, hatta kendilerinin bile farkına varmadıkları bilinçaltılarını en iyi biçimde bilendir. Allah'ın gizli veya açık herşeyi bilen olduğu ayetlerde şöyle bildirilmektedir:

Göklerde ve yerde olanların tümünü bilir; sizin saklı tuttuklarınızı da, açığa vurduklarınızı da bilir. Allah, sinelerin özünde saklı duranı bilendir. (Tegabün Suresi, 4)

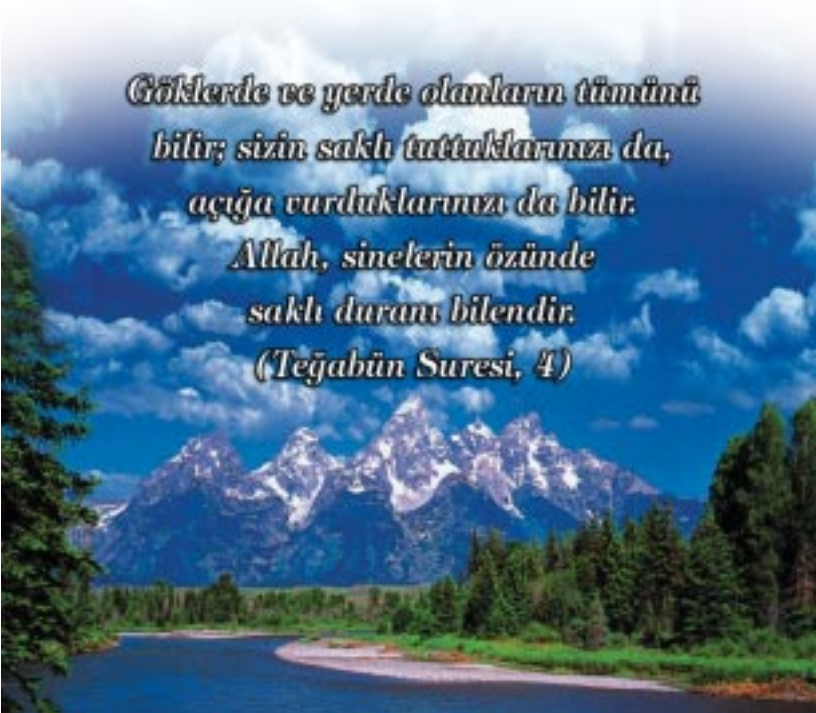
Sözünüzü ister gizleyin, ister açığa vurun. Şüphesiz O, sinelerin özünde saklı duranı bilendir. O, yarattığını bilmez mi? O, Latif'tir; Habir'dir. (Mülk Suresi, 13-14)

Hiç kimse, Allah'ın bilgisi dışında bir diğeriyle konuşamaz, Allah'ın takibinden kaçamaz. Kuran'da bu gerçek şöyle ifade edilmiştir:

Allah'ın göklerde ve yerde olanların tümünü gerçekten bilmekte olduğunu görmüyor musun? Fısıldaşmakta olan üç kişiden dördüncüleri mutlaka O'dur; beşin altıncısı da mutlaka O'dur. Bundan az veya çok olsun, her nerede olsalar mutlaka O, kendileriyle beraberdir. Sonra yaptıklarını kıyamet günü kendilerine haber verecektir. Şüphesiz Allah, herşeyi bilendir. (Mücadele Suresi, 7)

Dolayısıyla insanın Allah'ı aldatması hiçbir şekilde mümkün değildir. Allah, kişinin yaptığı tüm fiilleri, kalbinden geçen düşünceleri, hatta onun dahi tam olarak bilmediği bilinçaltını bilir. Bir ayette şöyle bildirilir:

Göklerde ve yerde olanların tümünü bilir; sizin saklı tuttuklarınıza da, açığa vurduklarınıza da bilir. Allah, sinelerin özünde saklı duranı bilendir. (Teğabün Suresi, 4)

“Andolsun, insanı Biz yarattık ve nefsinin ona ne vesveseler vermekte olduğunu biliriz. Biz ona şahdamarından daha yakınız.” (Kaf Suresi, 16)

Bu durumda insanın yapması gereken şey, Allah’a karşı son derece samimi ve boyun eğici olmaktan başka bir şey değildir. Allah insanın ne olduğunu bilirken, Allah’a karşı kendini olduğundan üstün göstermeye çalışmanın hiçbir anlamı yoktur. İnsan, zaaflarını, eksiklerini, kusurlarını, imani zayıflıklarını Allah’a samimi bir biçimde açmalı ve O’ndan yardım istemelidir.

Peygamberler, Allah ile olan samimi bağlantının en güzel örnekleridir. Allah’a **“Rabbim, bana ölüleri nasıl dirilttiğini göster”** şeklinde dua eden, Allah kendisine **“inanmıyor musun?”** diye sorunca da, **“hayır (inandım), ancak kalbimin tatmin olması için”** (Bakara Suresi, 260) şeklinde cevabı ile Hz. İbrahim, bu konuda Kuran’da örnek verilmektedir. Aynı şekilde, Allah kendisine **“Firavun’a git”** emrini verdiğinde, **“Rabbim, gerçekten onlardan bir kişi öldürdüm, beni öldürmelerinden korkuyorum”** (Kasas Suresi, 33) diyerek Allah’tan güç ve dirayet isteyen Hz. Musa’nın sözleri bir samimiyet örneğidir.

İnsan Allah’a muhtaç olduğunu kavramadan kendini güçlü, dirayetli, takva sahibi, cesur görmeye çalışmakla bu özelliklere kavuşmaz. Çünkü **“... insan zayıf olarak yaratılmıştır”** (Nisa Suresi, 28) ve bu zaafı, Allah’a muhtaç olduğunu iyice anlasın diye vardır. Bu nedenle, samimi bir biçimde Allah’a yakınlaşmalı, kendisinde gördüğü her türlü hatayı O’na açıp, Rabbimizden destek istemelidir.

DÜNYA HAYATININ GEÇİCİLİĞİ

İnsan dünyaya geçici bir süre için gelmiştir. Burada hem imtihan edilecek, hem eğitilecek, sonra da ahiretteki ebedi yurdu-na gidecektir. Dünyadaki nimetler, güzellikler ise, cennetteki gerçek nimetlerin çok eksik bir kopyası olarak, ahireti hatırlatmak kastıyla yaratılmışlardır.

Ancak inkarcılar bunu kavrayamaz ve ebedi sandıkları dünya hayatını varlıklarının tek amacı haline getirirler. Bu ise tam anlamıyla bir aldanıştır. Çünkü son derece geçici, eksik ve kusurlu olan dünya nimetleri, ebediyete ve mükemmelliğe istek duyan insanı tatminden çok uzaktırlar. Allah dünyanın nasıl bir aldanış olduğunu bir ayette şöyle bildirir:

Bilin ki, dünya hayatı ancak bir oyun, '(eğlence türünden) tutkulu bir oyalama', bir süs, kendi aranızda bir övünme (süresi ve konusu), mal ve çocuklarda bir 'çoğalma-tutkusu'dur. Bir yağmur örneği gibi; onun bitirdiği ekin ekicilerin (veya kafirlerin) hoşuna gitmiştir, sonra kuruyuverir, bir de bakarsın ki sapsarı kesilmiş, sonra o, bir çer-çöp oluvermiştir. Ahirette ise şiddetli bir azab; Allah'tan bir mağfaret ve bir hoşnutluk

(rıza) vardır. Dünya hayatı, aldaniş olan bir metadan başka bir şey değildir. (Hadid Suresi, 20)

Gerçekten de, gaflet içinde yaşayan inkarcıların hepsi, üstte sayılan birkaç hedefe (mal ve çocuklarda çoğalma tutkusu, övünme gibi) ulaşmayı amaç edinerek yaşarlar. Al-i İmran Suresi'ndeki ayetlerde, dünyadaki aldatıcı süsler hakkında şöyle buyrulmaktadır:

Kadınlara, oğullara, kantar kantar yığılmış altın ve gümüşe, salma güzel atlara, hayvanlara ve ekinlere duyulan tutkulu şehvet insanlara 'süslü ve çekici' kılındı. Bunlar, dünya hayatının metaıdır. Asıl varılacak güzel yer Allah katında olanıdır.

De ki: "Size bundan daha hayırlısını bildireyim mi? Korkup sakınanlar için Rablerinin katında, içinde temelli kalacakları, altından ırmaklar akan cennetler, tertemiz eşler ve Allah'ın rızası vardır. Allah, kulları hakkıyla görendir." (Al-i İmran Suresi, 14-15)

Dünya, ahiretle karşılaştırılamayacak kadar basit ve değersizdir. Bunu ifade etmek için olacak, Arapça'daki "dünya" kelimesi, "dar, sıkışık, pis yer" anlamından türemiştir. İnsanlar dünya üzerinde geçirecekleri 60-70 yıllık ömrü başta çok uzun ve tatmin edici sanırlar, oysa çok kısa bir süre sonra bu ömrün sonuna gelir. Ölüm yaklaştıkça da, yaşadıkları hayatın ne kadar kısa olduğunu daha iyi anırlar. Mahşer (diriliş) günü ise, onlarla şöyle konuşulur:

Dedi ki: "Yıl sayısı olarak yeryüzünde ne kadar kaldınız?" Dediler ki: "Bir gün ya da bir günün birazı kadar kaldık, sayanlara sor." Dedi ki:

“Yalnızca az (bir zaman) kaldınız, gerçekten bir bilseydiniz. Bizim, sizi boş bir amaç uğruna yarattığımızı ve gerçekten bize döndürülüp getirilmeyeceğinizi mi sanmıştınız?” (Müminun Suresi, 112-115)

Allah’a isyan ederek dünya hayatına hırsla kapılmak ve ahireti göz ardı etmek, ebedi cehennemle cezalandırılacak bir suçtur. Allah, **“Kitabın bir bölümüne inanıp da bir bölümünü inkâr edenler”** hakkında şu hükümü verir:

“İşte bunlar, ahireti verip dünya hayatını satın alanlardır; bundan dolayı azapları hafifletilmez ve kendilerine yardım edilmez.” (Bakara Suresi, 86)

Başka ayetlerde ise şöyle buyrulmaktadır:

Bizimle karşılaşmayı ummayanlar, dünya hayatına razı olanlar ve bununla tatmin olanlar ve bizim ayetlerimizden habersiz olanlar; İşte bunların, kazandıkları dolayısıyla barınma yerleri ateştir. (Yunus Suresi, 7-8)

Bazı insanlar dünyanın Allah’ın yarattığı geçici bir yurt olduğunu inkar ederler. Dahası bu geçici yurttan Allah’ın yarattığı bazı nimetlere Rabbimizden yüz çevirerek hırsıyla bağlanır, bunları sahiplenirler. Böyle bir insan, elbette ki azaba müstahaktır. Kuran’da, böylelerinin durumu çok açık ifade edilmiştir. Ayetlerde şöyle hükmedilmiştir:

**Artık kim taşkınlık edip-azarsa,
Ve dünya hayatını seçerse,
Şüphesiz cehennem, (onun için) bir barınma yeridir.** (Naziat Suresi, 37-39)

MÜLKÜN GERÇEK SAHİBİ

İnsanların çektiği acıların ya da birbirlerine yaptıkları eziyetlerin başlıca nedenlerinden biri, mülk kavgasıdır. Hatta cahiliye toplumunun yaşamının tümü “mülk sahibi olma” hırsına dayanır. Bu kişiler sürekli daha fazla mala sahip olabilmek için uğraşır, bu tutkuyu yaşamlarının en büyük amacı haline getirirler.

Oysa dünya hayatının temelini teşkil eden bu “**çoğalma tutkusu**” (Hadid Suresi, 20), tam manasıyla bir aldatıştır. Çünkü yeryüzündeki tüm mülkün sahibi Allah’tır. İnsanlar, “mal sahibi” olduklarını sanmakla kendilerini aldatırlar. Sahip olduklarını sandıkları şeyleri kendileri yaratmamışlardır, o şeyleri yaşatmaya güçleri yetmez. Yok olmalarını da engelleyemezler. Dahası, bir şeye “sahip” olacak bir durumları yoktur, çünkü kendileri bir başka varlığın “mülkü”dürler; “**İnsanların sahibi**” (Nas Suresi, 2) olan Allah’ın kontrolü altındadırlar.

Kuran’da, tüm varlıkların, kendilerini yaratmış olan Allah’ın mülkü olduğu şöyle haber verilir: “**Göklerde, yerde, bu ikisinin arasında ve nemli toprağın altında olanların tümü O’nundur**”. (Taha Suresi, 6) Bir başka ayette ise şöyle denir: “**Göklerin ve yerin mülkünü Allah’a ait olduğunu bilmiyor musun? O, kimi dilerse azaplandırır, kimi dilerse bağışlar. Allah, herşeye güç yetirendir.**” (Maide Suresi, 40)

Allah, sahip oldukları malları insanlara dünya hayatında “emanet” olarak vermiştir. Bu emanet, belli bir vakte kadardır ve elbette günü geldiğinde hesabı sorulacaktır.

İnsana sorulacak olan hesap, kendisine “emanet” olarak verilen mülkü nasıl ve hangi mantıkla kullandığıdır. Eğer o mülkü kendisinin saymış, sahiplenmiş ve o mülkü nasıl kullanması gerektiğini kendisine anlatan resullere karşı ayette haber verildiği üzere, **“Mallarımız konusunda dilediğimiz gibi davranmaktan vazgeçmemizi senin namazın mı emrediyor?”** (Hud Suresi, 87) diye cevap vermişse, büyük bir azaba müstahak olur. Kuran’da, bu kişilerin başına gelecekler şöyle haber verilmiştir:

Allah’ın, bol ihsanından kendilerine verdiği şeylerde cimrilik edenler, bunun kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Hayır; bu, onlar için şerdir; kıyamet günü, cimrilik ettikleriyle tasalandırılacaklardır. Göklerin ve yerin mirası Allah’ındır. Allah yaptıklarınızdan haberi olandır. (Al-i İmran Suresi, 180)

Ayette belirtildiği gibi, Allah’ın bol ihsanından insanlara verilen mallar, o insanlar tarafından “cimrilik” yapmadan harcanması içindir. İnsan, malı sahiplenip onu muhafaza etmeye çalışmak yerine, malın gerçek sahibinin Allah olduğunu bilmek ve malı Rabbimizin emrettiği biçimde harcamakla yükümlüdür.

Kendisine emanet verilen mallardan, kendi ihtiyaçları için gerekli olan makul bir kısmını kullanacak, Kuran’da bildirildiği üzere, **“ihtiyaçtan arta kalanı”** (Bakara Suresi, 219) ise Allah yolunda harcayacaktır. Eğer Allah yolunda harcamak yerine, bu malları “biriktirmeye” kalkarsa, onları sahiplenmiş olur. Bunun ahiretteki cezası ise çok ağırdır. Bu kimseler hakkında Allah Tevbe Suresi’ndeki bazı ayetlerde şöyle buyurmaktadır:

... Altını ve gümüşü biriktirip de Allah yolunda harcamayanlar... Onlara acı bir azabı müjdele. Bunların üzerlerinin cehennem ateşinde kızdırılacağı gün, onların alınları, böğürleri ve sırtları bunlarla dağlanacak (ve:) “İşte bu, kendiniz için yığıp-sakladıklarınızdır; yığıp-sakladıklarınızı tadın” (denilecek). (Tevbe Suresi, 34-35)

İslam'da “iktisat” vardır, ama “malı yığma” yoktur. Müminler, yığılacak mallara değil yalnızca Allah'a güvenirler. Allah da bu tevekküllerine karşılık onların bereketini artırır. İnfak ettikleri (Allah yolunda harcadıkları) mallara karşılık, onlara çok daha fazlasını verir. Ancak onlar bunu da infak ederler, Allah nimetini daha da artırır. Bir ayette, infakın bereketi şöyle ifade edilir:

Mallarını Allah yolunda infak edenlerin örneği yedi başak bitiren, her bir başakta yüz tane bulunan bir tek tanenin örneği gibidir. Allah, dileğine kat kat artırır. Allah (ihsanı) bol olandır, bilendir. (Bakara Suresi, 261)

Malı sahiplenen ve onu hayır yolunda harcamayıp biriktirenin durumu ise şöyle anlatılır:

... O, mal yığıp biriktiren ve onu saydıkça sayandır. Gerçekten malının kendisini ebedi kılacağını sanıyor. Hayır; andolsun o, 'hutame'ye atılacaktır. “Hutame”nin ne olduğunu sana bildiren nedir? Allah'ın tutuşturulmuş ateşidir. (Hümeze Suresi, 2-6)

ŞÜKÜR

Allah herşeyi bir amaç ve hikmetle yarattığı gibi, insana verdiği nimetleri de bir amaç üzerine yaratmıştır. İnsana verilen herşey; hayat, iman, rızıklar, sağlık, göz, kulak tüm bunlar, insanın Allah'a şükretmesi için birer nimettir.

İnsan, eğer cahiliye toplumunu saran gaflet perdesini kaldırırsa, hoşuna giden herşeyin Allah'tan gelen bir nimet olduğunu görebilir. Yediği tüm besinler, soluduğu temiz hava, etrafındaki güzellikler, tüm bunları görmesini sağlayan gözü, herşey, ama herşey Allah'tan bir nimettir. Öyle ki, bu nimetler sayılamayacak kadar çoktur. Bu gerçek Kuran'da şöyle bildirilmektedir:

Eğer Allah'ın nimetini saymaya kalkışacak olursanız, onu bir genelleme yaparak bile sayamazsınız. Gerçekten Allah, bağışlayandır, esirgeyendir. (Nahl Suresi, 18)

Elbette tüm bunlar, insanlar nefislerinin dilediği gibi kullansın, sorumsuzca ve şımarıkça tüketsin, talan etsin diye yaratılmamışlardır. Aksine, nimetin verilmesindeki amaç, o nimeti kullanan kişiyi Allah'a yöneltmektir. Çünkü verilen herşey, karşılığında şükürü gerektirir. En büyük ve en güzel nimetleri hiç durmaksızın insanlara veren Allah'a ise samimi bir şekilde şükretmek gerekir.

Şükür hem büyük bir ibadettir, hem de insanı "azgınlaşmaktan" korur. Çünkü insanın nefsinde, zenginlik ya da güç bulduğunda zalimleşmeye, zorbalasmaya, vicdansızlaşmaya karşı bir eğilim vardır. Şükür, "azgınlaşmayı"

engelleyen önemli bir etkidir.

Şükreden insan bilir ki eline geçen her nimeti kendisine veren Allah'tır. Kendilerine büyük makam, büyük mülk ve hakimiyet verilen Hz. Davud, Hz. Süleyman gibi peygamberlerin tevazu ve olgunluklarının anahtarı budur. Kendisine verilen mülk nedeniyle azgınlaşan Karun'un da asıl sorunu, şükretmeyi bilmemesidir.

Eğer bir insan, kendisine verilen nimetlerden dolayı Allah'a şükrederse, Allah da ona daha fazla nimet verir. Allah'ın Kuran'da verdiği **“Andolsun, eğer şükreder-seniz gerçekten size artırırım ve andolsun, eğer nankörlük ederseniz, şüphesiz, Benim azabım pek şiddetlidir”** (İbrahim Suresi, 7) hükmü, bunu ifade etmektedir.

Şükür, yalnızca Allah'a söz ile hamd etmekle değil, Rabbimizin verdiği nimetleri Hak yolunda kullanmakla olur. Mümin, kendisine verilen herşeyi, Allah'ın dininin hizmetine sokmakla yükümlüdür. Örneğin, Allah'ın kendisine verdiği bedeni O'nun rızası için kullanacaktır. Kuran'da, Allah'ın nimetlerine şükretmenin, O'nun nimetlerini başkalarına anlatmakla, yani dini tebliğ etmekle olacağı şöyle ifade edilir:

Elbette Rabbin sana verecek, böylece sen hoşnut kalacaksın. Bir yetim iken, seni bulup da barındırmadı mı? Ve seni yol bilmez iken, 'doğru yola yöneltip iletmedi mi? Bir yoksul iken seni bulup zengin etmedi mi? Öyleyse, sakın yetimi üzüp-kahretme. İsteyip-dileneni azarlayıp-çıkışma. Rabbinin nimetini durmaksızın anlat. (Duha Suresi, 5-11)

**"Andolsun, eğer Őukrederseniz
gerçekten size artırırım
ve andolsun, eğer
nankörlük ederseniz, Şüphesiz,
Benim azabım pek Şiddetlidir.
(İbrahim Suresi, 7)**

HER AN DEVAM EDEN İMTİHAN

Başta da belirttiğimiz gibi, dünya üzerinde gerçekleşen ve insanın da şahit olduğu hiçbir olay, amaçsız ve boşuna gerçekleşmez. Allah herşeyi bir hikmete göre yaratır. Bunu kavramak ise, insanın bilincine bağlıdır. İmanı, dolayısıyla da aklı ve basireti artan insan, giderek olaylardaki hikmetleri daha iyi kavrar.

Bu hikmetlerin en önemlilerinden biri ise, insanın imtihan edilmesidir. Allah, karşısına çıkardığı özel yaratılmış durumlarla, insanın samimiyetini ve imanını dener. Ona bazen nimet verir, şükredip etmediğini ortaya çıkarır. Bazen de sıkıntı verir, tevekküllü ve sadakatli davranıp davranmadığını ortaya çıkarmak için. Bir ayette şöyle denmektedir:

“Her nefis ölümü tadıcıdır. Biz sizi, şerle de, hayırla da deneyerek imtihan ediyoruz ve siz Bize döndürüleceksiniz”. (Enbiya Suresi, 35)

İmtihanın farklı farklı çeşitleri olacaktır. Bu durum bir başka ayette şöyle açıklanır:

Andolsun, Biz sizi biraz korku, açlık ve bir parça mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmekle imtihan edeceğiz. Sabır gösterenleri müjdele. (Bakara Suresi, 155)

Aslında insanın tüm yaşamı, imtihan sırrına uygun olarak tasarlanmaktadır. Öncelikle bedeni, imtihan edilmek içindir. Kuran’da **“Şüphesiz Biz insanı, karmaşık olan bir damla sudan yarattık. Onu deniyoruz. Bun-**

dan dolayı onu işiten ve gören yaptık” (İnsan Suresi, 2) hükmü verilir. Dolayısıyla insanın işittiği ve gördüğü herşey, gerçekte kendisi için bir imtihan sebebidir. Karşılaştığı her olayda önünde iki seçenek vardır; ya Kuran’ın hükmüne ya da kendi nefsinin tutkularına göre hareket edecektir. Allah, çeşitli zorluklar meydana getirerek müminin sabrını ve kararlılığını da dener. Bunların en önemlilerinden biri, inkarcılar tarafından müminlere yapılan baskılardır. Sözlü saldırılar, alay etmeler, fiziksel baskılar, hatta işkenceler ve öldürme teşebbüslerini içeren tüm bu faaliyetler, ancak müminleri sınamak içindir. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

Andolsun, mallarınızla ve canlarınızla imtihan edileceksiniz ve sizden önce kendilerine kitap verilenlerden ve şirk koşmakta olanlardan elbette çok eziyet verici (sözler) işiteceksiniz. Eğer sabreder ve sakınırsanız (bu) emirlere olan azimdir. (Al-i İmran Suresi, 186)

İmtihandaki en önemli nokta, karşılaşılan durumun Allah’ın yarattığı özel bir deneme olduğunun

kavranmasıdır. Eğer insanın kavrayışı sınırlı olur da, karşılaştığı durumun bir imtihan olduğunu anlamazsa, son derece yüzeysel bir bakış açısına sahip olur. Kuran'da, kendilerine konulan cumartesi yasağını aşan Yahudilerin karşılaştığı bu tür bir durum şöyle anlatılır:

Bir de onlara deniz kıyısındaki şehri(n uğradığı sonucu) sor. Hani onlar cumartesi (yasağını çiğneyerek) haddi aşmışlardı. 'Cumartesi günü iş yapma yasağına uyduklarında', balıkları onlara açıktan akın akın geliyor, 'cumartesi günü iş yapma yasağına uymadıklarında' ise, gelmiyorlardı. İşte Biz, fıska sapmaları dolayısıyla onları böyle imtihan ediyorduk. (Araf Suresi, 163)

İmtihan, akılla anlaşılır ve akılla aşılar. Bu nedenle mümin, hayatının her anında bir imtihan dünyasında yaşadığını bir an olsun unutmamak ve Allah'ın hikmetlerini görebilmek için dua etmeli, dikkatli ve ihtiyatlı davranmalıdır. Unutulmamalıdır ki, cennet gibi büyük bir mükafat, sadece "iman ettik" demekle kazanılmaz. Allah bu gerçeği de ayetlerinde şöyle haber vermiştir:

İnsanlar, (sadece) "İman ettik" diyerek, sınınamadan bırakılacaklarını mı sandılar?

Andolsun, onlardan öncekileri sınıadık; Allah, gerçekten doğruları da bilmekte ve gerçekten yalancıları da bilmektedir. (Ankebut Suresi, 2-3)

Bir diğer ayette ise, şöyle denir:

Yoksa siz, Allah, içinizden cehd edenleri (çaba harcayanları) belirtip-ayırt etmeden ve sabredenleri de belirtip-ayırdetmeden cennete gireceğinizi mi sandınız? (Al-i İmran Suresi, 142)

ALLAH KİMSEYE KALDIRAMAYACAĞI YÜKÜ VERMEZ

Cahiliye toplumundaki insanların bir bölümü, dini uygulamanın kendilerine zor geldiğini ve bu nedenle din dışı bir hayat sürdürdüklerini iddia ederler. Böylece Allah'a karşı olan nankörlüklerini kendilerince meşrulaştırmayı, suçlarını hafifletmeyi umarlar. Oysa yalnızca kendilerini aldatmaktadırlar. Çünkü Allah, kimseye kaldıracağından daha ağır bir sorumluluk yüklemes. Allah Bakara Suresi'nde şöyle buyurmaktadır:

Allah, hiç kimseye güç yetireceğinden başkasını yüklemes. Kazandığı lehine, kazandırdıkları aleyhinedir... (Bakara Suresi, 286)

Bir başka ayette ise, Allah'ın bize seçip beğendiği dinin Hz. İbrahim'in dini gibi kolay olduğu ifade edilir:

Allah adına gerektiği gibi cehd edin (çaba harcayın). O, sizleri seçmiş ve din konusunda size bir güçlük yüklememiştir, atanız İbrahim'in dini(nde olduğu gibi). O (Allah) bundan daha önce de, bunda (Kur'an'da) da sizi "Müslümanlar" olarak isimlendirdi; elçi sizin üzerinize şahid olsun, siz de insanlar üzerine şahidler olasınız diye. Artık dosdoğru namazı kılın, zekatı verin ve Allah'a sarılın, sizin Mevlanız O'dur. İşte, ne güzel mevla ve ne güzel yardımcı. (Hac Suresi, 78)

İNKARCILARA SEVGİ DUYMAMA

İnsanın Kuran ahlakını hakkıyla yaşayabilmesi için, cahiliye toplumunun tüm ön yargılarından ve değer yargılarından tamamen kopması gerekmektedir. Terk edilmesi gereken kavramların başında da, cahiliyenin sevgi anlayışı gelir.

Cahiliyede sevgi menfaat üzerine kuruludur. İnsan bir diğer insanı kendisine menfaat sağladığı, kendisine baktığı ya da en azından iyi davrandığı için sever. Sevginin bir diğer ölçüsü ise kan bağıdır; insanlar kendi ailelerinden, sülalelerinden, “aşiret”lerinden olan başka insanları sırf aralarındaki kan bağı nedeniyle severler.

Oysa mümin için sevginin kıstası bunlar değildir. Çünkü o, herşeyden fazla olarak Allah’ı sevmektedir. Bu, Kuran’da şöyle açıklanır:

İnsanlar içinde, Allah’tan başkasını ‘eş ve ortak’ tutanlar vardır ki, onlar (bunları), Allah’ı sever gibi severler. İman edenlerin ise Allah’a olan sevgileri daha güçlüdür... (Bakara Suresi, 165)

Allah’ı herşeyin üstünde tutan mümin, diğer insanları da Allah’a olan yakınlıklarına göre sever ya da Allah’a olan nankörlüklerine göre onlardan uzaklaşır. Kuran’da müminlerin bu vasfı şöyle anlatılır:

Allah’a ve ahiret gününe iman eden hiçbir kavim (topluluk) bulamazsın ki, Allah’a ve elçisine başkaldıran kimselerle bir sevgi (ve dostluk) bağı kurmuş olsunlar; bunlar, ister babaları, ister çocukları, ister kardeşleri, isterse kendi aşiretleri

(soyları) olsun. Onlar, öyle kimselerdir ki, (Allah) kalplerine imanı yazmış ve onları kendinden bir ruh ile desteklemiştir. Onları, altlarından ırmaklar akan cennetlere sokacaktır; orda süresiz olarak kalacaklardır. Allah, onlardan razı olmuş, onlar da O'ndan razı olmuşlardır. İşte onlar, Allah'ın fırkasıdır. Dikkat edin; şüphesiz Allah'ın fırkası olanlar, felah (umutlarını gerçekleştirip kurtuluş) bulanların ta kendileridir. (Mücadele Suresi, 22)

İnkarcılara karşı az da olsa sevgi beslemek ise, Allah'ın rızasına aykırı bir harekettir. Kuran'da, bu konuda müminler şu şekilde uyarılmaktadırlar:

Ey iman edenler, Benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olanları veliler edinmeyin. Siz onlara karşı sevgi yöneltiyorsunuz; oysa onlar haktan size geleni inkâr etmişler, Rabbiniz olan Allah'a inanmanızdan dolayı elçiyi de, sizi de (yurtlarınızdan) sürüp-çıkarmışlardır. Eğer siz, Benim yolumda cehd etmek (çaba harcamak) ve Benim rızamı aramak amacıyla çıkmışsanız (nasıl) onlara karşı hâlâ sevgi gizliyorsunuz? Ben, sizin gizlediklerinizi ve açığa vurduklarınızı bilirim. Kim sizden bunu yaparsa, artık o, elbette yolun ortasından şaşırıp-sapmış olur. (Mümteherine Suresi, 1)

Hız. İbrahim ve kavminin tavrı, tüm müminler için mükemmel bir örnektir:

İbrahim ve onunla birlikte olanlarda size güzel bir örnek vardır. Hani kendi kavimlerine demişlerdi ki: "Biz, sizlerden ve Allah'ın dışında taptıklarınızdan gerçekten uzağız. Sizi (artık) tanımayıp-inkar ettik. Sizinle aramızda, siz Allah'a bir olarak iman edinceye kadar ebedi bir düşmanlık ve bir kin baş göstermiştir..." (Mümteherine Suresi, 4)

HİÇBİR ŞEYİ ALLAH'TAN, ELÇİSİNDEN VE MÜCADELEDEN ÜSTÜN GÖRMEK

Müminin yükümlülüğü, tüm yaşamı boyunca Allah'a kulluk etmektir. Allah'a kulluk etmek dışında başka herhangi bir mantık üzerine kurulmuş olan bir hayat, Allah'ı inkar etmek ya da O'na ortak koşmak anlamına gelir ki bu davranışın sonu cehennem olabilir.

Bir başka deyişle, dünya yaşamının tümü, mümin için bir araç olmalıdır. Hayatın her parçasını, Allah'a yaklaşmak ve O'nun dinine hizmet etmek için bir vesile olarak görmelidir. Eğer araç amaç haline gelirse, ki inkarcıların yaptığı budur, o halde ortada büyük bir tehlike var demektir.

Kulluk etmekten başka bir amaç için yaşamayan mümin, dünyadan çoktan vazgeçmiştir. Allah, bu durumu şöyle açıklar:

Hiç şüphesiz Allah, mü'minlerden -karşılığında onlara mutlaka cenneti vermek üzere- canlarını ve mallarını satın almıştır. Onlar Allah yolunda savaşır, öldürürler ve öldürülürler; (bu,) Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da O'nun üzerine gerçek olan bir vaaddir. Allah'tan daha çok ahdine vefa gösterecek olan

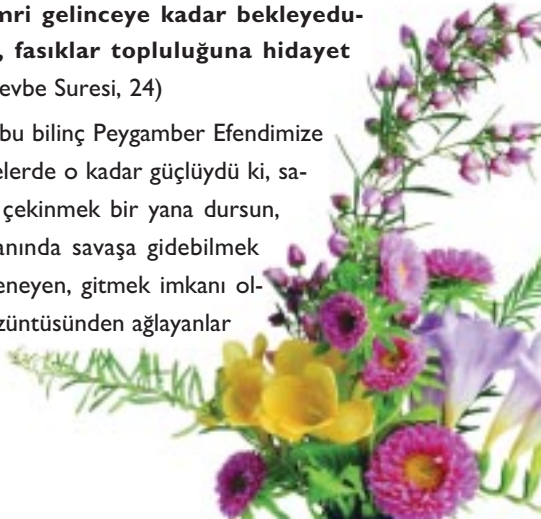
kimdir? Şu halde yaptığınız bu alışverişten dolayı sevinip-müjdeleşiniz. İşte 'büyük kurtuluş ve mutluluk' budur. (Tevbe Suresi, 111)

Müminler mallarını ve canlarını Allah'a adanmışlardır. Dolayısıyla, malları ya da canları üzerinde herhangi bir tasarrufları olamaz. Allah neyi emrederse, onu şevkle yaparlar. Allah bir nimet verirse, onu kullanır ve Rabbimize şükrederler.

Böyle bir mümin, hiçbir fedakarlıktan kaçınmaz ve dünya üzerindeki hiçbir şey de onu mücadeleden alıkoyp oyalayamaz. Allah'ın emrini yerine getirmek için dünyanın en güzel nimetlerini bırakıp bir anda kendisini ölüm tehlikesinin içine atabilir. Aksi bir tavır ise, insanın malını ve canını satmadığını, hala onları sahiplendiğini gösterir ki, sonu hüsrandır. Allah şu hükmü verir:

De ki: "Eğer babalarınız, çocuklarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, kazandığınız mallar, az kâr getireceğinden korktuğunuz ticaret ve hoşunuza giden evler, sizlere Allah'tan, O'nun Resulü'nden ve O'nun yolunda cehd etmekten (çaba harcamaktan) daha sevimli ise, artık Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyedurun. Allah, fasıklar topluluğuna hidayet vermez. (Tevbe Suresi, 24)

Bu iman ve bu bilinç Peygamber Efendimize tabi olan sahabelerde o kadar güçlüydü ki, savaşa gitmekten çekinmek bir yana dursun, Peygamberin yanında savaşa gidebilmek için her yolu deneyen, gitmek imkanı olmadığında ise üzüntüsünden ağlayanlar

vardı. Allah, bu salih müminlerle mücadeleden kaçan kişiler arasındaki farkı şöyle haber verir:

Allah'a ve elçisine karşı 'içten bağlı kalıp hayra çağırınlar' oldukları sürece, güçsüz-zayıflara, hastalara ve infak etmek için bir şey bulamayanlara bir sorumluluk (günah) yoktur. İyilik edenlerin aleyhinde de bir yol yoktur. Allah, bağışlayandır, esirgeyendir.

Bir de (savaşa katılabilecekleri bir bineğe) bindirmen için sana her gelişlerinde "Sizi bindirecek bir şey bulamıyorum" dediğin ve infak edecek bir şey bulamayıp hüznlerinden dolayı gözlerinden yaşlar boşana boşana geri dönenler üzerinde de (sorumluluk) yoktur.

Yol, ancak o kimseler aleyhinedir ki, zengin oldukları halde (savaşa çıkmamak için) senden izin isterler ve bunlar geride kalanlarla birlikte olmayı seçerler. Allah, onların kalplerini mühürlemiştir. Bundan dolayı onlar, bilmezler. (Tevbe Suresi, 91-93)

GEVŞEMEME, ÜZÜLMEME, HÜZNE KAPILMAMA

Mümin, Allah yolunda uzun ve zorlu bir mücadele yürütür. Karşısında çoğu kez kendisinden teknik olarak daha güçlü, daha kalabalık görünen din aleyhtarı vardır. Ancak yine de Allah, Kuran'ın yolunu izledikleri sürece, bu kişilere karşı müminleri üstün kılar.

Bu başarının sırlarından biri, müminlerin asla gevşemeden, şevk ve heyecanla mücadelelerini sürdürmeleridir. İnkarcılar ise böyle olamazlar; dünyaya olan bağılıkları, korkuları, zaafı, inançsızlıkları nedeniyle, bir zorluk karşısında moralleri bozulur ve gevşerler. Müminler ise Allah'ın ayetlerinde bildirdiği üzere kesin galip olacaklarını bilmenin verdiği şevkle ve Allah'ın kalplerini sağlamlaştırması sayesinde, gevşekliğe kapılmazlar. Kuran'da, iman edenlerin bu vasfı şöyle anlatılır:

Nice peygamberle birlikte birçok Rabbani (bilgin)ler savaşa girdiler de, Allah yolunda kendilerine isabet eden (güçlük ve mihnet)den dolayı ne gevşeklik gösterdiler, ne boyun eğdiler. Allah, sabredenleri sever. (Al-i İmran Suresi, 146)

Ancak üstteki ayetten de anlaşıldığı gibi, müminlerin de gevşekliğe kapılmamak, mücadele azmini ayakta tutmak için Allah'a dua etmeleri gerekmektedir. Çünkü nefis, insanı gevşekliğe sürüklemeye çok eğilimlidir. Şeytan da bir yandan sürekli fısıldadığı vesveselerle aynı amaç için çalışır. Mümin topluluğunun arasına girmiş olan

ikiyüzlü münafıklar da, uygun ortam bulduklarında, aynı telkinlerde bulunurlar. Örneğin savaş sırasında Peygamberimiz (sav)'in ashabına “... **Ey Yesrib (Medine) halkı, artık sizin için (burada) kalacak yer yok, şu halde dönün...**” (Azhab Suresi, 13) diyenler gibi, ümitsizlik ve bozgun yaratmaya çalışırlar. Allah da tüm bu olumsuz etkenlere karşı müminleri uyarır: “**Öyleyse sen sabret; şüphesiz Allah'ın vaadi haktır; kesin bilgiyle inanmayanlar sakın seni telaşa kaptırıp-hafifliğe (veya gevşekliğe) sürüklemesinler.**” (Rum Suresi, 60) demişlerdir.

Mümin, Kuran ayetlerini ölçü alır, yalnızca kendinden sorumlu olduğunu bilirve başkalarının zayıf davranması onu etkilemez. Karşı tarafın gücü de onu hiçbir şekilde yıldırılmaz. Tüm yaşamı Allah içindir ve dolayısıyla sonuna kadar da Allah rızası için ibadet etmeyi sürdürür. Allah ayetlerinde şöyle hükmetmektedir:

Gevşemeyin, üzölmeyin; eğer (gerçekten) iman etmişseniz en üstün olan sizlersiniz. (Al-i İmran Suresi, 139)

(Düşmanınız olan) Topluluğu aramakta gevşeklik göstermeyin. Siz acı çekiyorsanız, şüphesiz onlar da, sizin acı çektiğiniz gibi acı çekiyorlar. Oysa siz, onların umud etmediklerini Allah'tan umuyorsunuz. Allah, bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir. (Nisa Suresi, 104)

NAMAZDA HUŞU

Namaz insanın Allah'a kulluk ettiğinin en açık ifadesi olarak büyük bir önem taşımaktadır. İnsanı Allah karşısında secdeye vardiyan bu ibadet Müslümanlık alametidir.

Ne var ki bazı insanların namaz kılmalarındaki amaç farklıdır. Söz konusu kişiler bu ibadetlerini yerine getirirken yalnızca Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak amacıyla değildirler. Ayetlerde bu kişilerin ruh hali şöyle açıklanır:

**İşte (şu) namaz kılanların vay haline,
Ki onlar, namazlarında yanılgıdadırlar,
Onlar gösteriş yapmaktadırlar.** (Maun Suresi, 4-6)

Ayetlerde bildirildiği üzere bazı insanlar namazı başkalarına "Müslüman" olduklarını göstermek için kılmaktadırlar ve dolayısıyla sevap kazanmak bir yana, büyük bir günah ve sapma içine düşmektedirler.

Namaz gibi önemli bir ibadeti Allah katında makbul hale getiren şey ise, kılan kişinin Allah'ın önünde secde ettiğini, O'na boyun eğdiğini bilmesi ve yalnızca bu amacı taşımasıdır. Bu nedenledir ki Allah, müminlere "... **Allah'a gönülden boyun eğiciler olarak (namaza) durun**" (Bakara Suresi, 238) emrini verir.

Bir başka ayette ise müminler şöyle tarif edilir: "**Onlar namazlarında hûşû içinde olanlardır**". (Müminun Suresi, 2) Huşu, "saygı dolu bir korku, yumuşama, derin bir saygı" anlamına gelmektedir. Bu arada, Arapçada her ikisi de "korku" anlamına gelen "huşu" ve "havf" kelimelerinin arasındaki ince farka da dikkat

etmek gerekir: Havf, basit ve içgüdüsel bir korkudur. Kuran'da inkar edenler ve hayvanlar için kullanılır. Müminlerin Allah'a karşı duydukları korku ise, aklın ve vicdanın bir sonucu olarak ortaya çıkan ve saygı dolu, içli bir korkuyu ifade eden "huşu" kelimesidir. Namaz ise, ancak huşu içinde kılındığı zaman makbul olur.

Böyle bir namaz, insanın Allah'a olan yakınlığını ve takvasını artırır. İnsanı manen ayakta tutar. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

Sana Kitap'tan vahyedilene oku ve namazı dosdoğru kıl. Gerçekten namaz, çirkin utanmazlıklar (fahşa)dan ve kötülüklerden alıkoyar. Allah'ı zikretmek ise muhakkak en büyük (ibadet)tür. Allah, yaptıklarınızı bilir. (Ankebut Suresi, 45)

ALLAH'I ÇOKÇA ZİKRETMEK

Şimdiye dek değindiğimiz tüm mümin özellikleri ve temel imani konular, insanın kendisini Allah'a adamasını, Allah için yaşayıp, Allah için mücadele etmesini gerektirmektedir.

Allah'a adanmış bir hayat içinse, elbette Allah'la yakın bir diyalog kurmak gerekir. Bu diyalogun yolu ise, “zikir” yani Allah'ı anmadır. Mümin, **“Ey iman edenler, Allah'ı çokça zikredin”** (Ahzab Suresi, 41) hükmü gereği, günlük hayatının her aşamasında zikir ve dua halinde olmalı, verilen nimetlere karşı için için şükretmeli, hataları dolayısıyla bağışlanma dilemeli, yapacağı işler için yardım istemeli ve sık sık Allah'ı tesbih edip yüceltmelidir. Mümini, “Allah'la dost” kılacak olan ibadet, bu zikirdir. Bir ayette, zikrin nasıl yapılması gerektiği şöyle bildirilir:

Rabbini, sabah akşam, yüksek olmayan bir sesle, kendi kendine, ürpertiyle, yalvara yalvara ve için için zikret. Gaflete kapılanlardan olma. (Araf Suresi, 205)

Kuran'da, **“... Allah'ı zikretmek ise muhakkak en büyük (ibadet)tür...”** (Ankebut Suresi, 45) buyrulmaktadır. İbadetler Allah anılarak ve Allah'ın rızası düşünülerek yapılmazsa karşılıksız birer amel haline gelebilirler. Bu nedenle Kuran'da, peygamberlerin vasıfları anlatılırken, Allah'ı zikretmelerine sıklıkla dikkat çekilir. Sad Suresi 30. ayette, **“Biz Davud'a Süleyman'ı armağan ettik. O, ne güzel kuldu. Çünkü o, (daima Allah'a) yönelip-dönen biriydi”** buyrulmaktadır.

BİR TOPLULUKLA KARŞILAŞILDIĞINDA ALLAH'I ÇOKÇA ZİKRETMEK

İman eden bir insanın hayatındaki en önemli vazifesi Allah'a ibadettir. Bu ibadetin en önemli kısımlarından biri ise, Allah'ın seçip beğendiği dini tebliğ ederek ve Kuran'da bildirildiği üzere, “**şeytanın fırkasıyla**” mücadele ederek yapılmaktadır. Bu mücadele ise, hemen her zaman son derece zorlu ve şiddetlidir. Tarihteki örneklerine baktığımızda Müslümanların karşısındaki kişilerin hem sayıca hem de malca üstün olduklarını görürüz.

Ancak iman edenler buna aldırılmazlar. Çünkü bilmektedirler ki, zafer, sayı ya da araç üstünlüğüyle değil, ancak Allah'ın vermesiyle olur ve Allah onu dilediğine verir. Nitekim İslam Tarihi de ayetteki, “**Nice küçük topluluk, daha çok olan bir topluluğa Allah'ın izniyle galip gelmiştir; Allah sabredenlerle beraberdir**” (Bakara Suresi, 249) hükmünün sırrıyla kazanılmış zaferlerle doludur. Zaferi getiren, imandır. İnkarcıların bilmediği ve hiçbir zaman da kavrayamayacağı bu batını gerçek, Kuran'da şöyle açıklanır:

Ey iman edenler, bir toplulukla karşı karşıya geldiğiniz zaman, dayanıklık gösterin ve Allah'ı çokça zikredin. Ki kurtuluş (felah) bulasınız. (Enfal Suresi, 45)

AYETLERİ VE HİKMETİ AKILDA TUTMAK

Müzemmil Suresi 73. ayetinde bildirildiği gibi gün boyunca müminler için uzun uğraşlar vardır.

İşte iman eden bir insan yaptığı iş ne olursa olsun Allah'la olan bağlantısını kaybetmez. Kuran'da kendisine öğütlenen ahlaki göz ardı etmez. Bir ayette iman edenlerin bu vasfı şöyle anlatılır:

(Öyle) Adamlar ki, ne ticaret, ne alış-veriş onları Allah'ı zikretmekten, dosdoğru namazı kılmaktan ve zekatı vermekten 'tutkuya kaptırıp alıkoymaz'; onlar, kalplerin ve gözlerin inkılaba uğrayacağı (dehşetten allak bullak olacağı) gündən korkarlar. (Nur Suresi, 37)

Bu vasfın önemli bir parçası ise, Allah'ın ayetlerini akılda tutmak, Kuran'ın hikmetini asla unutmamaktır. Ayette, peygamber eşlerine verilen **“Evlerinizde okunmakta olan Allah'ın ayetlerini ve hikmeti hatırlayın. Şüphesiz Allah, latiftir, haberdar olandır.”** (Azhab Suresi, 34) emri, kuşkusuz tüm müminler için yol göstericidir. Mümin, Allah'ın ayetlerini düşündüğü süreçte, dış dünyada bunların tecellilerini görecektir ve Allah'a daha çok yaklaşacaktır.

BOŞ VE YARARSIZ ŞEYLERDEN YÜZ ÇEVİRMEK

Müminin kalbi, boş ve yararsız şeylere ilgi duymaz. İnkarcılar için çok büyük önem taşıyan dünya işleri, mümin için ancak dinin menfaatleri gerektirdiğinde ilgilenecek, onun dışında zerre kadar değer taşımayacak konulardır. İşte bu nedenledir ki Kuran'da, müminler, **“Onlar, ‘tümüyle boş’ şeylerden yüz çevirenlerdir”** diye tarif edilir. (Müminun Suresi, 3)

Ayette, müminin boş ve yararsız bir konuşma veya olayla karşılaştığında bundan yüz çevirip, kendini faydalı bir işe kanalize etmesi gerektiği vurgulanmıştır. Müminin bunu yapması için kendini hiç boş bırakmaması, sürekli dikkatli ve ne yaptığını bilen bir tutum içinde olması gereklidir. Kuran'da, örnek mümin tavrı şöyle tarif edilir:

‘Boş ve yararsız olan sözü’ işittikleri zaman ondan yüz çevirirler ve: “Bizim yapıp-ettiklerimiz bizim, sizin yapıp-ettikleriniz sizindir; size selam olsun, biz cahilleri benimsemeyiz” derler. (Kasas Suresi, 55)

Ki onlar, yalan şahidlikte bulunmayanlar, boş ve yararsız sözle karşılaştıkları zaman onurlu olarak geçenlerdir. (Furkan Suresi, 72)

“Şu halde boş kaldığın zaman, durmaksızın (dua ve ibadetle) yorulmaya-devam et. Ve yalnızca Rabbine rağbet et” (İnşirah Suresi, 7-8)

İTİDALLİ OLMAK

Müminin itidalli olması öncelikle haddi aşmayarak yalnızca helal dairesi içinde hareket etmesini ifade eder. Bu tutarlı bir ruh halini gerektirir. Çünkü mümin kimi zaman cahiliye toplumunun arasına girecek, onlarla muhatap olacaktır. Cahiliyenin hakim olduğu ortamlarda gereken davranışları göstermesi ve kendini cahiliye kültürünün etkisine bırakmaması, ölçülü ve olgun davranması gerekir.

Elbette yalnızca cahiliye ortamlarında değil, müminler arasında da ince düşünceyi ve itidali gerektiren durumlar vardır.

İman eden bir insan her an aklını kullanarak, aşırı ve sivri hareketlerden uzak durması gerektiğini bilir. Olaylar karşısında heyecanlanmayan, hiçbir zaman soğukkanlılığını kaybetmeyen bir karaktere sahip olmak için dikkat sarf eder. İmanın verdiği itidal ile akıldan uzaklaşmayan, ani üzüntü ya da sevinçlere kapılmayan bir karakter geliştirir ve bu konudaki kararlılığını her hareketinde gösterir. İman edenlerin söz konusu dengeli ve istikrarlı ruh halleri pek çok ayette tarif edilmiştir. Bunlardan bazıları şöyledir:

Yeryüzünde olan ve sizin nefislerinizde meydana gelen herhangi bir musibet yoktur ki, Biz onu yaratmadan önce, bir kitapta (yazılı) olmasın. Şüphesiz bu, Allah'a göre pek kolaydır.

Öyle ki, elinizden çıkana karşı üzüntü duymayasınız ve size (Allah'ın) verdikleri dolayısıyla sevinip-şımarmayasınız. Allah, büyüklük taslayıp böbürleneni sevmez. (Hadid Suresi, 22-23)

İNSANIN MELEK ŞAHİTLERİ

Pek çok insan, başka biri tarafından görülmediği zamanlarda, tümüyle "yalnız" olduğunu düşünür. Oysa Allah her zaman onun yanındadır ve Allah'ın, insanın yaptığı tüm işleri yazmakla görevlendirdiği melekler de insana şahittirler.

Bu durum Kuran'da Kaf Suresi'nde şöyle haber verilmektedir:

Andolsun, insanı Biz yarattık ve nefsinin ona ne vesveseler vermekte olduğunu biliriz. Biz ona şahdamarından daha yakınız. Onun sağında ve solunda oturan iki yazıcı kaydederlerken. O, söz olarak (herhangi bir şey) söylemeyiversin, mutlaka yanında hazır bir gözetleyici vardır. (Kaf Suresi, 16-18)

Bu meleklerin yazdıkları, mahşer günü ortaya konur. Kuran'da, o gün yaşanacaklar şöyle anlatılmaktadır:

Artık kimin kitabı sağ yanından verilirse, O, kolay bir hesap (sorgu) ile sorguya çekilecek, Ve kendi yakınlarına sevinç içinde dönmüş olacaktır. Kimin de kitabı ardından verilirse, O da, helak (yok olmayı) çağırarak, Çılgın alevli ateşe girecek. Çünkü o, (dünyada) kendi yakınları arasında sevinçliydi. Doğrusu o, (Rabbine) bir daha dönmeyeceğini sanmıştı. Hayır; gerçekten Rabbi, kendisini çok iyi görendi. (İnşikak Suresi, 7-15)

VERİLEN BORCUN YAZILMASI

İnsan, yaratılışı gereği unutkan bir yapıya sahiptir. Bu sebeple Allah, müminler arasında geçici bir borç ilişkisi olduğunda bunun şahitler gözetiminde yazılmasını emretmiştir:

Ey iman edenler, belirli bir süre için borçlandığınız zaman onu yazınız. Aranızdan bir katip doğru olarak yazsın, katip Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın, yazsın. Üzerinde hak olan (borçlu) da yazdırsın ve Rabbi olan Allah'tan sakınsın, ondan hiçbir şeyi eksiltmesin. Eğer üzerinde hak olan (borçlu), düşük akıllı ya da za'f sahibi veya kendisi yazmaya güç yetiremeyecekse, velisi dosdoğru yazdırsın. Erkeklerinizden de iki şahid tutun; eğer iki erkek yoksa, şahidlerden rıza göstereceğiniz bir erkek ve biri şaşırdığında öbürü ona hatırlatacak iki kadın (da olur). Şahidler çağırıldıkları zaman kaçınmasınlar. Onu (borcu) az olsun, çok olsun, süresiyle birlikte yazmaya üşenmeyin. Bu, Allah katında en adil, şahitlik için en sağlam, şüphelenmemeniz için de en yakın olandır. Ancak aranızda devredip durduğunuz ve peşin olarak yaptığınız ticaret başka, bunu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. Alış-veriş ettiğinizde de şahid tutun. Yazana da, şahide de zarar verilmesin. (Aksini) Yaparsanız, o, kendiniz için fısk (zulüm ve günah)tır. Allah'tan sakının. Allah size öğretiyor. Allah herşeyi bilendir. (Bakara Suresi, 282)

YAPMAYACAĞI ŞEYİ SÖYLEMEMEK

Allah, müminleri verdikleri sözleri tutmakla yükümlü klmŐtır. Bir ayette Şöyle denir: “... **Ahde vefa gösterin. Çünkü ahid bir sorumluluktur.**” (İsra Suresi, 34)

Çünkü güvenilir olmak, müminin önde gelen vasıflarından biridir. Tüm resuller kavimlerine kendi güvenilirliklerini göstermiŐler, dürüst ve ahlaklı kişiler olarak tanınmŐlardır. Bu durumda, güvenilirliğin önemli bir parçası olan ahde vefa büyük önem taŐır.

Mümin verdiği sözleri tutmalı, gerekleŐtirmeyeceĐini düşündüğü vaatlerin altına ise hiç girmemelidir. Ayette bu konu çok açık bir biçimde Şöyle hükme bağlanır:

Ey iman edenler, yapmayacağınız Şeyi neden söylersiniz? Yapmayacağınız Şeyi söylemeniz, Allah katında bir gazab (konusu olması) bakımından büyüdü (büyük bir suç teşkil etti). (Saff Suresi, 2-3)

***Hiç Şüphesiz, Biz
herşeyi kader ile
yarattık.***

(Kamer Suresi, 49)

KARDEŞLİK VE BERABERLİK

Önem taşıyan bir diğer mümin vasfı da, tesanüd (kardeşlik, dayanışma, birliktelik)tür. Kuran'da hükmedildiği üzere, tüm müminler birbirlerinin kardeşidirler. Aynı yola başkoymuş, aynı kitaba tabi olmuş, aynı hedefe sahip, aynı duyguları taşıyan insanlardır. Dolayısıyla aralarında büyük bir sevgi ve dayanışma bulunur. Allah, bu durumu şöyle tarif etmektedir:

Şüphesiz Allah, kendi yolunda, sanki birbirlerine kenetlenmiş bir bina gibi saf bağlayarak çarpışanları sever. (Saff Suresi, 4)

Üstteki ayette tarif edilen tesanüd ruhu içinde Allah yolunda bulunmak kesin bir emirdir. Başka bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

Allah'ın ipine hepiniz sımsıkı sarılın. Dağılıp ayrılmayın. Ve Allah'ın sizin üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Hani siz düşmanlar idiniz. O, kalplerinizin arasını uzlaştırıp-ısındırdı ve siz O'nun nimetiyle kardeşler olarak sabahladınız. Yine siz, tam ateş çukurunun kıyısındaiken, oradan sizi kurtardı. Umulur ki hidayete erersiniz diye, Allah, size ayetlerini böyle açıklar. (Al-i İmran Suresi, 103)

Müminler güzel ahlaklıdırlar, mütevazidirler, sevgi ve saygı doludurlar. Bu yüzden de tesanüd müminler arasında doğal bir şekilde oluşur. Ancak bu konuda yine de dikkat edilmesi gereken yönler vardır. Çünkü müminlerin yapabileceği bazı hatalar, bu tesanüdü zedelenmesine ve

müminlerin arasında bir anlık da olsa soğukluk yaşanmasına neden olabilir.

Bu yanlış hareketlerin nedeni, müminlerin davranışlarını gâflet anlarında kontrol altına alan nefstir. Mümin fedakar, hoşgörülü ve sıcaktır ama herkeste nefs bulunur ve insan dikkat etmezse bazen kontrolü nefs eline alır. Kıskanç, bencil ve hırslı olan nefsin kontrolü eline alması ise, bu kötü hislerin mümine etki etmesi demektir. İşte bu yüzden Allah Kuran'da, müminleri tesanüd konusunda son derece dikkatli olmaları için uyarmaktadır. Madem şeytanın insandaki tezahürü olan nefs, insanı yanıltabilmektedir, öyleyse karşıdaki müminin nefsini harekete geçirecek bir üslup kesinlikle kullanılmamalıdır. Nitekim Allah bir ayette şöyle emretmektedir:

Kullarıma, sözün en güzel olanını söylemelerini söyle. Çünkü şeytan aralarını açıp bozmaktadır. Şüphesiz şeytan insanın açıkça bir düşmanıdır.
(İsra Suresi, 53)

Ayette bildirilen gerçek son derece önemlidir.

Birincisi, müminlerin birbirlerine karşı sürekli olan en güzel hitap şeklini (yalnızca güzel değil, “en güzel”) kullanmaları emredilmektedir. İkincisi, şeytanın bir özelliği açığa vurulmaktadır: Şeytan, insanların ve özellikle de müminlerin arasını bozmak için uğraşmaktadır.

Şeytanın ve nefsin müminlerin arasındaki tesanüdü bozmak için en çok başvurduğu yol, rekabet duygusudur. Eğer mümin gaflet halinde olursa, makam, mevki gibi konularda rekabet hissine kapılıp kardeşlerini geçmeye, kendini onlardan daha ön plana çıkarmaya çalışabilir. Aynı şekilde kendisinden daha ön plandaki bir kardeşine karşı kıskançlık hissedebilir. Aslında gaflet halinde yapılan bu hareket, gerçekte Allah’a isyan anlamına gelmektedir. Çünkü, **“Yoksa onlar, Allah’ın kendi fazlından insanlara verdiklerini mi kıskanıyorlar?...”** (Nisa Suresi, 54) ayetine göre, insanlara verilmiş olan nimetler Allah’tandır ve bunları kıskanmak Allah’ın takdirine karşı gelmek anlamına gelir. Bu nedenle müminlerin kıskançlık gibi bir tavırdan kesinlikle uzak durmaları gerekmektedir. Bu hem Allah’ın rızasına muhalif bir harekettir hem de ayetin hükmüne göre, müminlerin gücünün azalmasına neden olur:

Allah’a ve Resûlüne itaat edin ve çekişip birbirinize düşmeyin, çözümlüp yığınlaşırsınız, gücünüz gider. Sabredin. Şüphesiz Allah, sabredenlerle beraberdir. (Enfal Suresi, 46)

Bu nedenle mümin, kesinlikle kardeşleri ile arasında bir çekişme, rekabet ortamı oluşmasına engel olmalıdır. Hem kendisi kıskançlık gibi çirkin bir duyguya kapılmamalı, hem de sahip olduğu özellikleri ön plana çıkartarak kardeşlerinin nefsindeki kıskançlık damarını tahrik

etmemelidir. Olabildiğince mütevazi, alçak gönüllü olmak, rekabet tehlikesini yok eder. Kuran'da bu konuda verilen bir diğer kıtas ise, kardeşlerinin nefsini kendi nefesine üstün tutmak, yani her durumda fedakar davranmak ve bundan zevk almaktır. Kuran'da bu kıtas şöyle tarif edilir:

Kendilerinden önce o yurdu (Medine'yi) hazırlayıp imanı (gönüllerine) yerleştirenler ise, hicret edenleri severler ve onlara verilen şeylerden dolayı içlerinde bir ihtiyaç (arzusu) duymazlar. Kendilerinde bir açıklık (ihtiyaç) olsa bile (kardeşlerini) öz nefislerine tercih ederler. Kim nefsinin 'cimri ve bencil tutkularından' korunmuşsa, işte onlar, felah (kurtuluş) bulanlardır. (Haşır Suresi, 9)

Kıskançlık, rekabet, darılma inananlar arasında birliğin ve kardeşliğin önündeki en önemli engellerdendir. Hırs sonucu müminler arasında doğabilecek herhangi bir rekabet, müminlerin birbirine olan sevgisini azaltır. Bu tür bir Kuran dışı hareket, onların ruhlarına büyük zarar verir ve manevi yönden büyük bir gerilemeye yol açar.

Oysa inananlar için sonsuz bir sevap kaynağı mevcutken birbirlerinin önünü tıkayıp, haksız rekabet ve kıskançlıklarla vakit geçirmenin hiçbir anlamı yoktur. Eğer hedef Allah rızası olursa, herhangi bir rekabet olmaz. Çünkü herkes bir diğerinin önünü kesmeden Allah rızası için hizmet edebilir, sevap toplayabilir. Bu nedenle müminler, birbirlerinin yardımcısı ve destekçisi olduklarını unutmamalı ve kardeşlerinin başarılarını kendi başarılarıymış gibi görebilmelidirler. Bu son derece önemlidir.

Kuran'da müminlerin arasındaki tesanüt ile ilgili çok

sayıda ayet vardır. Müminlerin diğer müminlerle tesanüdlerinin artması için ettikleri bir dua şöyledir:

Bir de onlardan sonra gelenler, derler ki: “Rabbimiz, bizi ve bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi bağışla ve kalplerimizde iman edenlere karşı bir kin bırakma. Rabbimiz, gerçekten Sen, çok şefkatlisin, çok esirgeyicisin.” (Haşır Suresi, 10)

Müminlerin arasında bir çekişme ya da kırgınlık yaşanması, tüm mücadeleye zarar verir. Böyle bir hareket, müminlerin gücünü azaltırken, inkarcıları da güçlendirir. Nitekim bir Kuran ayetinde, müminlerin birbirlerinin velileri (dost ve koruyucuları) olmadıkları takdirde, fitne çıkacağı şöyle haber verilmektedir:

İnkâr edenler birbirlerinin velileridir. Eğer siz bunu yapmazsanız (birbirinize yardım etmez ve dost olmazsanız) yeryüzünde bir fitne ve büyük bir bozgunculuk (fesat) olur. (Enfal Suresi, 73)

Tesanütle ilgili açık hükümlerden bazıları şöyledir:

Kendilerine apaçık belgeler geldikten sonra, parçalanıp ayrılan ve anlaşmazlığa düşenler gibi olmayın. İşte onlar için büyük bir azap vardır. (Al-i İmran Suresi, 105)

Sana savaş-ganimetlerini sorarlar. De ki: “Ganimetler Allah’ın ve Resûlüdür. Buna göre, eğer mü’min iseniz Allah’tan korkup-sakının, aranızı düzeltin ve Allah’a ve Resûlü’ne itaat edin.” (Enfal Suresi, 1)

Gerçek şu ki, dinlerini parça parça edip kendileri de gruplaşanlar, sen hiçbir şeyde onlardan değilsin. Onların işi ancak Allah’adır. Sonra O, işlemekte olduklarını kendilerine haber verecektir. (Enam Suresi, 159)

Müminler diğer müminlere karşı son derece merhametli ve alçakgönüllü olmakla yükümlüdürler. Aksi bir tavır kesinlikle mümin tavrı değildir. Kibir, kıskançlık, çekememezlik müminlerin değil, inkarcıların özelliğidir. Bu nedenle bir mümin nefsi yüzünden böyle bir rezilliğe düşmüş olsa bile hemen kendini toparlamalı, Allah’a sığınmalı ve gerçek mümin tavrını göstermelidir. Aksi bir davranış gösterdiğinde aşağıdaki ayetin hükmüne girmekten sakınmalıdır:

Ey iman edenler, içinizden kim dininden geri döner (irtidat eder)se, Allah (yerine) Kendisinin onları sevdiği, onların da Kendisini sevdiği müminlere karşı alçak gönüllü, kafirlere karşı ise ‘güçlü ve onurlu’ Allah yolunda cehd eden (çaba harcayan) ve kınayıcının kınamasından korkmayan bir topluluk getirir. Bu, Allah’ın bir fazlıdır, onu dilediğine verir. Allah (rahmetiyle) geniş olandır, bilendir. (Maide Suresi, 54)

TARTIŞMAMAK VE ÇEKİŞMEMEK

Müminlerin inkarcılar karşısındaki başarılarının sırlarından biri, aralarındaki sıcak kardeşlik ve dayanışmadır. Kuran'da, **“Şüphesiz Allah, kendi yolunda, sanki birbirlerine kenetlenmiş bir bina gibi saf bağlayarak çarpışanları sever”** (Saff Suresi, 4) ayeti ile bu birlik ve dayanışmanın önemi vurgulanmaktadır.

Dolayısıyla bu birlik ve dayanışmayı zedeleyecek, müminlerin arasını açacak her türlü söz ya da davranış, doğrudan dine karşı bir tavır olur. Nitekim Allah Kuran'da müminleri bu tehlikeye karşı şöyle uyarmıştır:

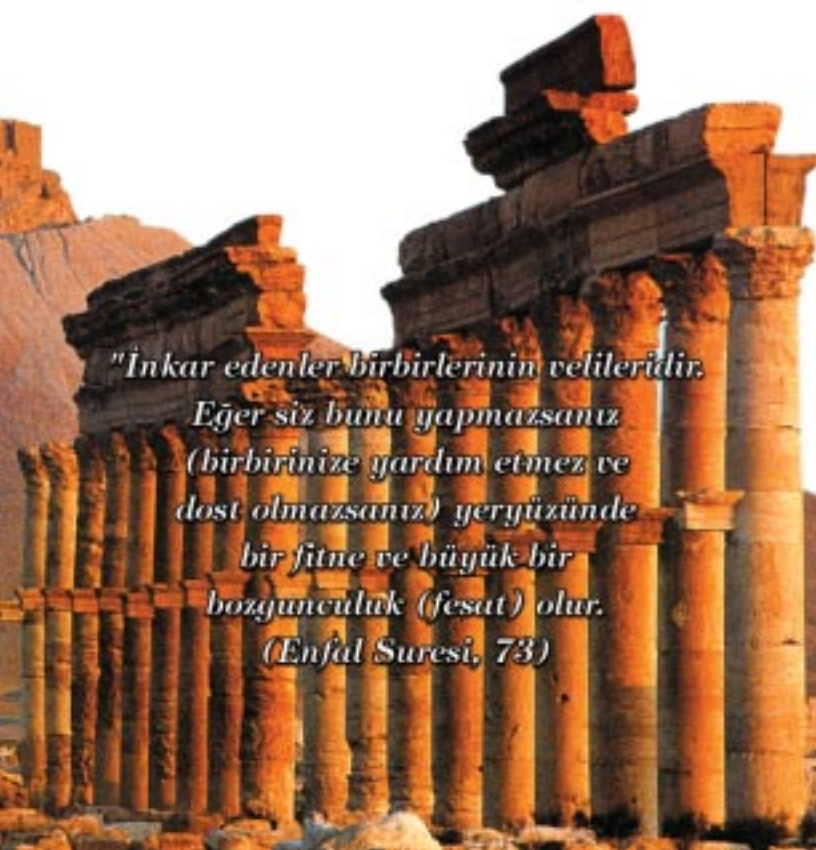
Allah'a ve Resulü'ne itaat edin ve çekişip birbirinize düşmeyin, çözümlüp yılgınllaşırsınız, gücünüz gider. Sabredin. Şüphesiz Allah, sabredenlerle beraberdir. (Enfal Suresi, 46)

Salih bir mümin, böyle bir tartışma ve çekişmeye yer vermemek için azami dikkat göstermelidir. Daima diğer mümin kardeşlerini incitebilecek söz ve davranışlardan özenle kaçınmalı, aksine aradaki sevgi ve güveni daha da artıracak tavırlar sergilemelidir. Kuran'da bu konuda şöyle hüküm verilmektedir:

Kullarıma, sözün en güzel olanını söylemelerini söyle. Çünkü şeytan aralarını açıp bozmaktadır. Şüphesiz şeytan insanın açıkça bir düşmanıdır. (İsra Suresi, 53)

Mümin bir başka mümin kardeşi ile farklı bir fikirde

olduğu zaman, mümkün olduğunca alttan alıcı, mütevazı ve saygılı bir üslup kullanmalı ve böylece iki farklı fikrin meşru olan “istişare” boyutunda kalmasını ve asla “tartışma” boyutuna girmemesini sağlamalıdır. Diğer iki kardeşi arasında tatsız bir olay olduğunda ise, **“Müminler ancak kardeştirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını bulup-düzeltilin ve Allah’tan korkup-sakinin; umulur ki esirgenirsiniz”** (Hucurat Suresi, 10) ayetindeki hüküm uyarınca uygun bir üslupla kardeşlerinin arasını bulmalıdır. Unutulmamalıdır ki, müminler arasındaki en ufak bir sürtüşme, Allah’ın hoşnut olmayacağı bir tavidir.

*"İnkâr edenler birbirlerinin velileridir.
Eğer siz bunu yapmazsanız
(birbirinize yardım etmez ve
dost olmazsanız) yeryüzünde
bir fitne ve büyük bir
bozgunculuk (fesat) olur.
(Enfal Suresi, 73)*

CAHİLLERDEN YÜZ ÇEVİRMEK

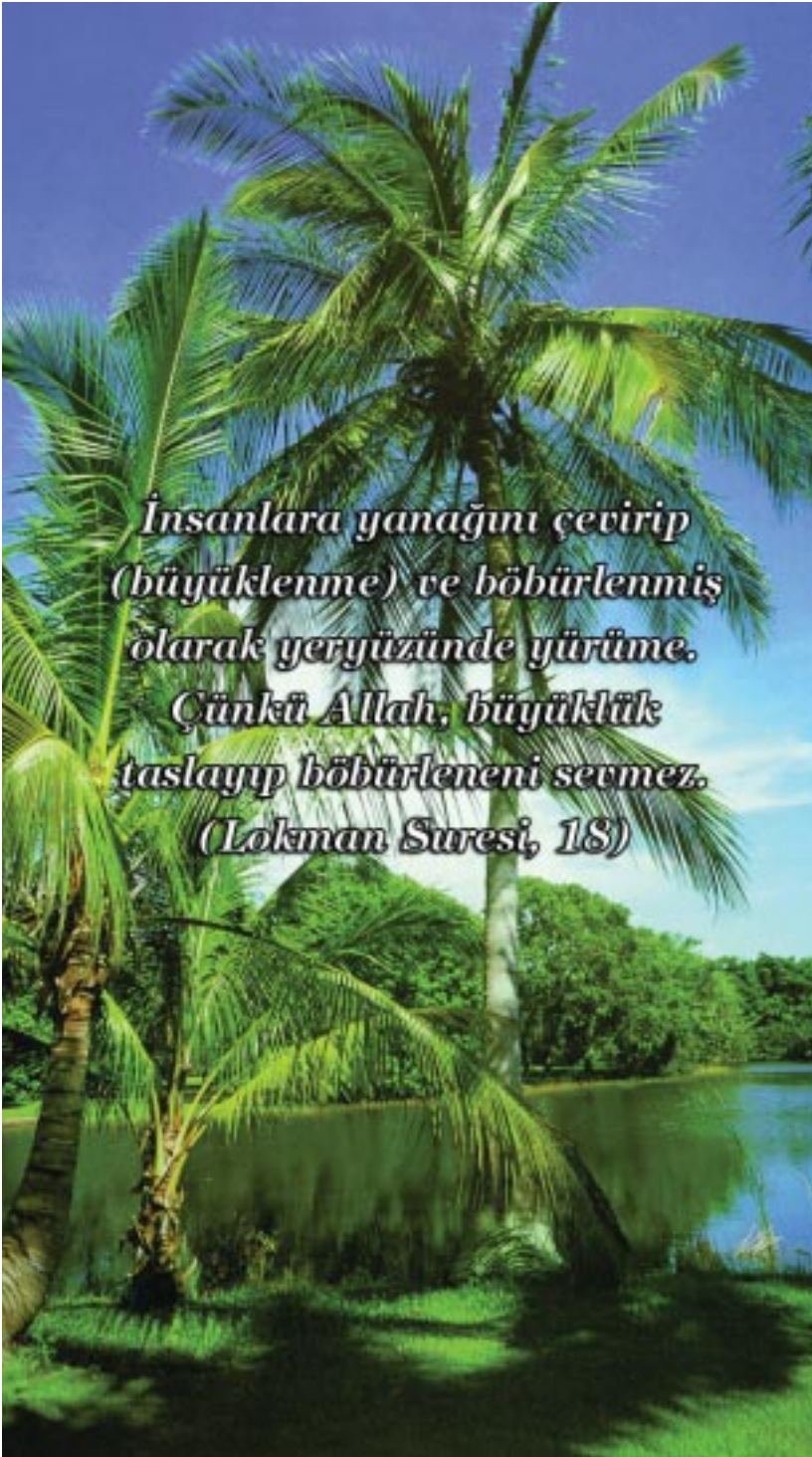
Kuran'da müminlerin vasıfları anlatılırken şöyle haber verilmektedir:

O Rahman'ın kulları, yeryüzü üzerinde alçak gönüllü olarak yürürler ve cahiller kendileriyle muhatap oldukları zaman "Selam" derler.
(Furkan Suresi, 63)

'Boş ve yararsız olan sözü' işittikleri zaman ondan yüz çevirirler ve: "Bizim yapıp-ettiklerimiz bizim, sizin yapıp-ettikleriniz sizindir; size selam olsun, biz cahilleri benimsemeyiz" derler.
(Kasas Suresi, 55)

Yaratılışları gereği müminler son derece huzurlu bir ruh haline sahipken, inkarcılar son derece huzursuz, çevresindekilere karşı genellikle saldırgan ve saygısızdırlar. Adeta cehennem azabı onlar için henüz dünyada iken başlamıştır ve en basit bir olay bile ani tepkiler vermelerine sebep olmaktadır. Beklenmedik anda beklenmedik davranışlarda bulunabilmektedirler. Bu nedenle, cahiliye toplumu içinde, günlük hayatta her an sorun çıkarabilecek insanlarla sık sık karşılaşılır.

Ancak müminler, çok üst bir ahlaka ve bakış açısına sahip oldukları için bu insanlarla her zaman gereği gibi muhatap olurlar. Onlara karşı daima üstteki ayetlerde tarif edilen asil tavırları sergilerler. Müdahale edilmesi gereken durumlarda da en uygar, en etkili ve yasal yolları kullanırlar.

*İnsanlara yanağını çevirip
(büyüklenme) ve böbürlenmiş
olarak yeryüzünde yürüme.*

*Çünkü Allah, büyüklük
taslayıp böbürleneni sevmeyiz.*

(Lokman Suresi, 18)

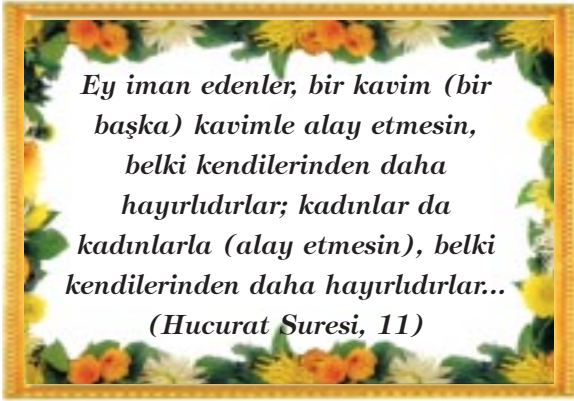
ALAYCI TAVIR GÖSTERMEMEK

Allah Kuran'da alaycılığın çirkin bir ahlak olduğunu ve iman edenlerin bundan sakınmaları gerektiğini bildirmiştir. Müminler arasında alayın yeri olmadığını Allah, bir ayette şöyle hükme bağlar:

Ey iman edenler, bir kavim (bir başka) kavimle alay etmesin, belki kendilerinden daha hayırlıdırlar; kadınlar da kadınlarla (alay etmesin), belki kendilerinden daha hayırlıdırlar. Kendi nefislerinizi (kendi kendinizi) yadırgayıp-küçük düşürmeyin ve birbirinizi 'olmadık-kötü lakablarla' çağırmayın. İmandan sonra fasıklık ne kötü bir isimdir. Kim tevbe etmezse, işte onlar, zalim olanların ta kendileridir. (Hucurat Suresi, 11)

Bu ayetin hükmü gereği, iman edenler alayın her tür-lüsünden şiddetli bir şekilde kaçınmaları gerektiğini çok iyi bilir ve Allah'ın bu emrini gereği gibi uygularlar. Buna karşın, bazı insanlar alay etmeyi, sadece önünden geçen birine çelme takıp yere düşünce kahaahalarla gülmek gibi kaba hatlarla düşünüyor olabilirler. Oysa alay kurnaz bir gülümseme, espriyle yumuşatılmış bir "iğneleme" ya da açıkça tavır sergilenemeyecek bir ortamda, aynı alaycı hissi paylaşan biriyle göz teması kurma şeklinde de olabilir.

Bu tip hareketler cahiliye kültürüne aittirler ve elbette ki müminlerin arasında yaşatılmaları da son derece çirkin bir tavır olur. Nitekim Allah, Kuran'da, "**kaş göz işaretleriyle alay eden**"lerin sonunun "hutame"

olduğunu şöyle haber vermektedir:

Arkadan çekiştirip duran, kaş göz hareketleriyle alay eden her kişinin vay haline; Ki o, mal yığıp biriktiren ve onu saydıkça sayandır. Gerçekten malının kendisini ebedi kılacağına sanıyor. Hayır; andolsun o, 'hutame'ye atılacaktır. "Hutame"nin ne olduğunu sana bildiren nedir? Allah'ın tutuşturulmuş ateşidir. Ki o, yüreklerin üstüne tırmanıp çıkar. O, onların üzerine kilitlenecektir; (Kendileri de) Dikilip-yükseltilmiş sütunlarda (bağlanacaklardır). (Hümeze Suresi, 1-9)

Hümeze Suresi'nde bildirilen bu açık hükme rağmen, iman eden bir kimsenin alaycılık gibi Kuran dışı bir tavra bilinçli olarak girmesi söz konusu olmaz. Ancak tek ihtimal o an için kişinin yaptığı çirkinliğin farkında olmaması ve bunu bir eğlence sanması olabilir. Böyle bir durumda ise kişinin hemen kendini kınaması ve yaptığı bu hareketten tevbe ederek vazgeçmesi gerekir.

MÜMİNLERİ HOŞLANMADIKLARI LAKAPLA ÇAĞIRMAMAK

Birbirine kötü ve hoş gitmeyen lakaplarla hitab etmek, herşeyden önce inkarcıların kendi aralarında sergiledikleri bir tavidir. Bundaki amaç, kötü lakapla çağrılan kişinin küçük düşürülmesi ve diğerlerinin ondan “üstün” olduğunun vurgulanmasıdır.

Kötü lakabın konusu, fiziksel bir kusur olabileceği gibi kişinin geçmişte yapmış olduğu hatalı bir hareket de olabilir. İnkarcıların en önemli özelliklerinden biri, böyle hareketleri asla unutmamaları ve bir daha hayat boyu tekrarlanmayacak olsa bile kişiye hep o hareketi yakıştırmalarıdır.

Oysa müminler gerek olgun ve bağışlayıcı karakterleri, gerekse aralarındaki dayanışma dolayısıyla bu tarz bir davranışa tenezzül etmezler. Çünkü, “... **birbirinizi ‘olmadık-kötü lakaplarla’ çağırmayın...**” (Hucurat Suresi, 11) ayeti iman edenleri böyle bir tavır içinde olmaktan açıkça men etmektedir.

EMANETİ EHLİNE VERMEK VE EMANET EHLİ OLMAK

Kuran'da hem ahlaki bir prensip, hem de yapılacak işlerde başarı sebebi olarak emanet ve emanet ehli kavramları üzerinde durulur. Mümin, kendisine verilen emanetlere dikkatle riayet eder, kendine gösterilen güveni boşa çıkarmaz. Ayrıca, bir emaneti kime vermesi gerektiğini yani kimin emanet ehli olduğunu da iyi teşhis etmesi gerekir. Kuran'da bu konuya şöyle dikkat çekilmektedir:

Şüphesiz Allah, size emanetleri ehline (sahiplerine) teslim etmenizi ve insanlar arasında hükmettiğinizde adaletle hükmetmenizi emrediyor. Bununla Allah, size ne güzel öğüt veriyor!.. Doğrusu Allah, işitendir, görendir. (Nisa Suresi, 58)

“... Kim ahbine vefa eder ve sakınırsa şüphesiz Allah da sakınanları sever” (Al-i İmran Suresi, 76)

Emanet, maddi değeri olan bir mal olabileceği gibi, bir görev ya da sorumluluk da olabilir. Mümin, aklını ve teşhis yeteneğini kullanarak kimlerin emanet ehli olduğunu, hangi emaneti kime vereceğini tespit etmelidir.

KARARLILIK

Müminin en belirgin özelliklerinden biri de, son derece kararlı oluşudur. Hiçbir zaman şevkini, heyecanını yitirmez. Tüm işlerini Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için yapmaktadır. Dolayısıyla hiçbir zorluk onu yolundan döndüremez. İnsanların kendisi hakkında ne düşüneceği de önemli değildir. Tek hedefi Allah'ın rızasıdır; tüm hayatı bu hedefe göre şekillenir.

Müminlerin kararlılığını Allah çeşitli şekillerde sınar. Örneğin Allah, müminleri eğitmek için geçici bir süre sıkıntı ve zorluk verebilir. Kuran'da bu durum şöyle açıklanır:

Andolsun, Biz sizi biraz korku, açlık ve bir parça mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmekle imtihan edeceğiz. Sabır gösterenleri müjdele. (Bakara Suresi, 155)

Kesin bir kararlılığa sahip olan mümin, ayette belirtildiği gibi, kendisine isabet eden tüm bu zorluklara sabreder. Kuran'da Allah, müminlerin bu tavrını ayetlerinde şöyle övmektedir:

Nice peygamberlerle birlikte birçok Rabbani (bilgin)ler savaşa girdiler de, Allah yolunda kendilerine isabet eden (güçlük ve mihnet)den dolayı ne gevşeklik gösterdiler, ne boyun eğdiler. Allah, sabredenleri sever.

Onların söyledikleri: “Rabbimiz, günahlarımızı ve işimizdeki aşırılıklarımızı bağışla, ayaklarımızı (bastıkları yerde) sağlamlaştır ve bize kafirler topluluğuna karşı yardım et” demelerinden başka bir şey değildi. (Al-i İmran Suresi, 146-147)

Buna karşılık zorluklara göğüs germemek, mümine yakışan bir tavır değildir:

Senden, yalnızca Allah’a ve ahiret gününe inanmayan, kalpleri kuşkuya kapılıp, kuşkularında kararsızlığa düşenler izin ister. (Tevbe Suresi, 45)

Andolsun, Biz bundan önce Adem’e ahid vermiştik, fakat o, unutuverdi. Biz onda bir kararlılık bulmadık. (Taha Suresi, 115)

Zorlukların yanı sıra ele geçen iyi imkanların da insan üzerinde gevşetici etkisi vardır. Rahatlık, çoğu kişinin heyecanının ve şevkinin sönmesine sebep olabilir. Ancak unutulmamalıdır ki, Allah’tan bir nimet geldiğinde şımarıklığa kapılmak ve Allah’tan yüz çevirmek, inkarcıların özelliğidir. Kuran’da bu durum şöyle tarif edilir:

İnsana bir zarar dokunduğunda, yan yatarken, otururken ya da ayaktayken bize dua eder; zararını üstünden kaldırdığımız zaman ise, sanki kendisine dokunan zarara Bizi hiç çağırmamış gibi döner-gider. İşte, ölçüyü taşıranlara yapmakta oldukları böyle süslenmiştir. (Yunus Suresi, 12)

Oysa iman eden bir insan için böyle bir şey söz konusu değildir. Elleri ne denli iyi imkan geçerse geçsin (lüks, ihtişam, para, iktidar gibi), bu onların kararlılıklarını bozup gevşek bir yapıya bürünmelerine sebep olmaz. Çünkü mümin tüm bunların Allah’tan gelen birer nimet

olduğunun ve Allah'ın dilerse bunları geri alabileceğinin farkındadır. Bu nedenle asla şımarıklığa kapılmaz.

Ciddi bir çaba göstermek, işi sıkı tutmak, gevşeklik göstermemek, aşırılıklardan ve taşkınlıklardan kaçınmak, müminlerin kararlılık ve istikrarlarının göstergelerindedir. Bir ayette, “**ahiret için ciddi bir çaba gösterenler**”den şöyle söz edilir:

Kim de ahireti ister ve bir mümin olarak ciddi bir çaba göstererek ona çalışırsa, işte böylelerinin çabası şükre şayandır. (İsra Suresi, 19)

Gevşememek, sürekli şevkli ve heyecanlı olmak Allah'ın Kuran'da bildirdiği emirlerdendir. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

Gevşemeyin, üzülmeyin; eğer (gerçekten) iman etmişseniz en üstün olan sizlersiniz. (Al-i İmran Suresi, 139)

Başta da belirttiğimiz gibi kararlılık ve istikrar iki önemli mümin vasfıdır. Müminler, “**Müminlerden öyle erkek-adamlar vardır ki- Allah ile yaptıkları ahde**

sadakat gösterdiler; böylece onlardan kimi adağını gerçekleştirdi, kimi beklemektedir. Onlar hiçbir değiştirme ile değiştirmediler” (Ahzab Suresi, 23) ayetinde olduğu gibi ölünceye dek aynı kararlılık ve istikrarı Allah’ın rızasını kazanmak için gösteren kişilerdir. Müminlerin bu özelliklerinin önemi Kuran’da “münafık” olarak isimlendirilen ve müminlerin arasından çıkan iki yüzlü insanların ahlakı düşünüldüğünde daha iyi açığa çıkmaktadır.

Ne yapacağı belli olmayan, müminlerin yanında başka, inkar edenlerin yanında başka hareket eden münafık karakterli kişiler, son derece istikrarsız bir ruh hali içindedirler. Müminler bir başarıya ulaştığında “biz de sizdendik” demeleri ya da zorda kalınca müminlerden uzak durmaya çalışmaları bunun en açık göstergelerindedir:

Kuran’da kararlılık konusunda verilen örneklerden biri de Kehf Ehli ile ilgilidir. Kuran’da Kehf Ehli’nden, **“Sabrın ve kararlılığın kalplerine rabtedildiği”** (Kehf Suresi, 14) bir topluluk olarak bahsedilmektedir.

Bir insanın ibadetlerinde sürekli olması da istikrar açısından yine önemli bir örnektir. Kuran’daki **“sarp yokuş”** (Beled Suresi, 11) kavramı kararlılık ve istikrarın önemini açıklamaktadır. Kararlılık ve istikrarın bitiş noktası ise ölümdür. Mümin, ölünceye dek sabretmekle yükümlüdür. Allah bir ayette şöyle buyurmaktadır:

Şüphesiz sana biat edenler, ancak Allah’a biat etmişlerdir. Allah’ın eli, onların ellerinin üzerindedir. Şu halde, kim ahdini bozarsa, artık o, ancak kendi aleyhine ahdini bozmuş olur. Kim de Allah’a verdiği ahbine vefa gösterirse, artık O da, ona büyük bir ecir verecektir. (Fetih Suresi, 10)

***Sen yücesin,
bize öğrettiğinden
başka bizim hiçbir
bilgimiz yok.***

***Gerçekten Sen,
herşeyi bilen, hüküm
ve hikmet sahibi
olansın.***

(Bakara Suresi, 32)